บทที่ 4

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิก BIMSTEC การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมาย ภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรี และบทวิเคราะห์นโยบายการลงทุนของประเทศสมาชิก BIMSTEC

4.1 เขตการค้าเสรี BIMSTEC[1]

กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ภายใต้กลุ่มประเทศสมาชิก BIMSTEC เป็นกรอบความร่วมมือที่อยู่ในอนุทวีปเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างประโยชน์ร่วมกันทางด้านการค้าและการลงทุน เทคโนโลยี คมนาคม การสื่อสาร พลังงาน การท่องเที่ยว และการประมง โดยประเทศสมาชิก BIMSTEC ประกอบไปด้วย 7 ประเทศในภูมิภาคอ่าวเบงกอล ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย พม่า เนปาล ศรีลังกา และไทย ซึ่งแรกเริ่มการก่อตั้ง BIMSTEC เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2540 มีสมาชิกเพียง 4 ประเทศ ได้แก่ บังกลาเทศ อินเดีย ศรีลังกา และไทย ภายใต้ชื่อ BIST-EC (Bangladesh-India-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation) และเมื่อพม่าเข้าร่วมเป็นสมาชิก เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2540 จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น BIMST-EC (Bangladesh-India-Myanmar-Sri Lanka-Thailand Economic Cooperation) จากนั้นในเดือนธันวาคม 2546 เนปาลและภูฏานได้เข้าร่วมประชุมในฐานะสมาชิกใหม่ และภายหลังการประชุมระดับผู้นำกลุ่มประเทศ BIMSTEC หรือ BIMSTEC Summit ครั้งที่ 1 ได้มีมติเปลี่ยนชื่อกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจนี้ใหม่เป็น “ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลว่าด้วยความร่วมมือหลากหลายสาขาทางเศรษฐกิจและวิชาการ (Bay of Bengal Initiative Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation)” หรือ BIMSTEC

หลังจากนั้นในปี 2547 ประเทศสมาชิก BIMSTEC ได้มีความเห็นพ้องกันในการจัดตั้งเขตการค้าเสรี BIMSTEC (The BIMSTEC Free Trade Area) ขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นการค้าและการลงทุนภายในประเทศสมาชิก และเพื่อดึงดูดนักธุรกิจจากภายนอกให้เข้ามาทำการค้าและการลงทุนกับประเทศสมาชิก BIMSTEC ให้มากขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุนสู่เอเชียใต้ เนื่องด้วยประชากรในประเทศสมาชิกรวมกว่า 1,500 ล้านคน ล้วนมีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งกระจายสินค้า ที่มีความหลากหลายในด้านคุณภาพและราคา ประเทศสมาชิก BIMSTEC ทั้งหมด (ยกเว้นบังกลาเทศ) จึงได้ลงนามในกรอบความตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรี BIMSTEC ในการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 6 โดยมีนายกรัฐมนตรีของไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ BIMSTEC

[1] กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ร่วมเป็นสักขีพยาน ต่อมาบังกลาเทศเข้าร่วมเป็นสมาชิกกรอบความตกลงดังกล่าวเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2547

โดยภายใต้กรอบความตกลง เขตการค้าเสรี BIMSTEC แบ่งสินค้าที่จะนำมาเจรจาลดและยกเลิกภาษีศุลกากรออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสินค้าเร่งลดภาษี (Fast Track) กลุ่มสินค้าลดภาษีปกติ (Normal Track) และกลุ่มสินค้า Negative List (NL) โดยรายละเอียดการเปิดตลาดของสินค้าแต่ละกลุ่มมีดังนี้

1. กลุ่มสินค้าเร่งลดภาษี (Fast Track) ประเทศสมาชิกจะทยอยลดภาษีสินค้า คิดเป็นร้อยละ 10 ของพิกัดศุลกากร

2. กลุ่มสินค้าลดภาษีปกติ (Normal Track) สำหรับสินค้าลดภาษีปกติ ประเทศสมาชิกได้ตกลงให้ลด/ยกเลิกภาษีสินค้าออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มสินค้าลดภาษีเหลือร้อยละ 0 (Normal Track Elimination: NTE) เป็นกลุ่มสินค้าที่ทยอยลดภาษีเหลือร้อยละ 0 ครอบคลุมสินค้าร้อยละ 50 ของพิกัดศุลกากร

2.2 กลุ่มสินค้าลดภาษีเหลือร้อยละ 1-5 (Normal Track Reduction: NTR) เป็นกลุ่มสินค้าซึ่งกำหนดให้ลดภาษีในสัดส่วนที่เท่ากันทุกปี โดยจะมีการทบทวนให้นำมาลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ซึ่งจะต้องเจรจากำหนดเวลาที่นำมาทบทวนต่อไป

3. กลุ่มสินค้า Negative List เป็นกลุ่มสินค้าที่ไม่มีการลดภาษี ครอบคลุมสินค้าร้อยละ 19 ของพิกัดศุลกากร ทั้งนี้แต่ละกลุ่มจะมีระยะเวลาการลด/ยกเลิกภาษีที่แตกต่างกันระหว่างประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

สำหรับกรอบเวลาการลดภาษี พิธีสารกรอบความตกลงเขตการค้าเสรี ได้กำหนดกรอบเวลาสำหรับการลดภาษีศุลกากร ดังนี้

ตารางที่ 4.1 กลุ่มสินค้าที่เร่งลดอัตราภาษี (Fast Track) ภายใต้เขตการค้าเสรี BIMSTEC

ประเทศ	อินเดีย ศรีลังกา ไทย	บังกลาเทศ ภูฏาน พม่า เนปาล
อินเดีย ศรีลังกาและไทย	1 ก.ค. 2555 – 30 มิ.ย. 2558	1 ก.ค. 2555 – 30 มิ.ย. 2556
บังกลาเทศ ภูฏาน พม่าและเนปาล	1 ก.ค. 2555 – 30 มิ.ย. 2560	1 ก.ค. 2555 – 30 มิ.ย. 2558

ที่มา: Framework Agreement on the BIMSTEC Free Trade Area (ข้อมูล ณ เดือน ก.พ. 2554)

ตารางที่ 4.2 กลุ่มสินค้าที่ลดอัตราภาษีปกติ (Normal Track) ภายใต้เขตการค้าเสรี BIMSTEC

ประเทศ	อินเดีย ศรีลังกา ไทย	บังกลาเทศ ภูฏาน พม่า เนปาล
อินเดีย ศรีลังกาและไทย	1 ก.ค. 2556 – 30 มิ.ย. 2561	1 ก.ค. 2556 – 30 มิ.ย. 2559
บังกลาเทศ ภูฏาน พม่าและเนปาล	1 ก.ค. 2556 – 30 มิ.ย. 2566	1 ก.ค. 2556 – 30 มิ.ย. 2564

ที่มา: Framework Agreement on the BIMSTEC Free Trade Area (ข้อมูล ณ เดือน ก.พ. 2554)

4.2 การเปิดเสรีทางการค้าของไทยกับประเทศสมาชิก BIMSTEC

ประเทศสมาชิก BIMSTEC ที่มีกรอบความตกลงทางการค้าเสรีทวิภาคีกับประเทศไทย มีเพียงประเทศเดียวเท่านั้น คือ ประเทศอินเดีย โดยอินเดียมีการเปิดเสรีทางค้ากับประเทศไทยและที่เกี่ยวข้องกับประทศไทยในสองกรอบความตกลง คือ เขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย และความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย ซึ่งภายใต้กรอบความตกลงทั้งสองกรอบเป็นการเจรจาเพื่อลดและยกเลิกภาษีศุลกากรสินค้า โดยมีรายละเอียดของความตกลงฯ ดังนี้

4.2.1 เขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย (India-Thailand Free Trade Area: ITFTA)

ประเทศไทยและประเทศอินเดีย ได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-อินเดีย (India-Thailand Free Trade Area: ITFTA) เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2546 โดยภายใต้กรอบความตกลงฯ มีสาระสำคัญที่ครอบคลุมการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่างๆ ระหว่างกัน

สำหรับการเปิดเสรีการค้าสินค้า ภายใต้ข้อตกลงฯ ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การเร่งลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที (Early Harvest Program)
2. การลดภาษีสินค้าทั่วไป

โดยการเร่งลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที (Early Harvest Scheme: EHS) ไทยและอินเดียได้ยกเลิกภาษีสินค้าจำนวน 82 รายการ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2549 ได้แก่ เงาะ ลำไย มังคุด ทุเรียน ข้าวสาลี อาหารทะเลกระป๋อง อัญมณีและเครื่องประดับ (พลอยสี) เม็ดพลาสติก เครื่องปรับอากาศ พัดลม ตู้เย็น เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ บอลล์แบริ่ง และส่วนประกอบของเครื่องยนต์ เป็นต้น

สำหรับการลดภาษีสินค้าทั่วไป อยู่ระหว่างการจัดทำความตกลงการค้าสินค้า (Agreement on Trade in Goods) โดยจะเปิดตลาดสินค้ารวมประมาณร้อยละ 90 ของพิกัดศุลกากร โดยใช้อัตราภาษี

ปกติ (MFN applied rate) ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2550 เป็นอัตราฐานในการลดและยกเลิกภาษี และแบ่งการลดภาษีเป็น

1. กลุ่มสินค้าปกติ (Normal Track: NT) ลดภาษีเหลือร้อยละ 0
2. กลุ่มสินค้าอ่อนไหว (Sensitive Track: ST) ลดภาษีเหลือร้อยละ 5
3. กลุ่มสินค้าไม่ลดภาษี (Exclusion List: EL) จะไม่มีการลดภาษีสินค้ากลุ่มนี้

4.2.2 ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย (ASEAN-INDIA Free Trade Agreement: AIFTA)

อินเดีย เป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านเศรษฐกิจที่โดดเด่นและมีความสำคัญต่อภูมิภาคเอเชียเป็นอย่างมาก หรือนับว่าเป็นประเทศที่ศักยภาพทางเศรษฐกิจเป็นอันดับที่ 3 รองจากญี่ปุ่นและจีน เนื่องด้วยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี ส่งผลให้ประชากรมีรายได้สูงขึ้น อีกทั้งเป็นประเทศที่มีตลาดการบริโภคขนาดใหญ่ที่มีกำลังซื้อในระดับปานกลางถึงสูงรวมกันกว่า 350 ล้านคน อินเดียจึงเป็นตลาดใหม่ทีมีศักยภาพรองรับการส่งออกของไทย ดังนั้นความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดียจึงนับว่าจะเป็นประโยชน์ต่อไทยและประเทศสมาชิกเป็นอย่างมาก

สำหรับจุดเริ่มต้นของความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย (ASEAN-INDIA Free Trade Agreement: AIFTA) นั้น เริ่มจากผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนและอินเดียเห็นชอบให้มีการเจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-อินเดียในปี 2545 และในปี 2546 ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมด้านต่างๆ (Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation between ASEAN and India) เพื่อเป็นกรอบแนวทางและแผนงานในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-อินเดียที่จะครอบคลุมถึงการเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และกลไกระงับข้อพิพาท รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการอำนวยทางการค้า โดยเริ่มเจรจาจัดทำความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าเป็นฉบับแรก ทั้งสองฝ่ายเริ่มเจรจาความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า และความตกลงว่าด้วยกลไกระงับข้อพิพาท ตั้งแต่ปี 2547 ซึ่งต่อมา ในระหว่างการรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน-อินเดีย ครั้งที่ 7 ที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2552 ได้มีลงนามความตกลงดังกล่าวและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดเป้าหมายให้ความตกลงมีผลใช้บังคับในวันที่ 1 มกราคม 2553

ภายใต้ความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า ประเทศสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ไทย และอินเดีย จะยกเลิกภาษีศุลกากรของสินค้ารวมประมาณร้อยละ 80 ของรายการสินค้าภายในปี 2559 ประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม จะยกเลิกภาษีภายในปี 2564 สำหรับฟิลิปปินส์และอินเดียจะยกเลิกภาษีภายในปี 2562 ซึ่งความตกลงดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ซึ่งเป็นการสร้างกลไก

การค้าและการระงับข้อพิพาทที่อยู่บนพื้นฐานเดียวกัน ทำให้สามารถคาดการณ์และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการและนักลงทุนได้ นอกจากนี้ อินเดียยังเป็นประเทศที่มีระดับอัตราภาษีนำเข้าและมาตรการกีดกันสูง ดังนั้น การลดและยกเลิกภาษีนำเข้าของอินเดียจะช่วยลดภาระต้นทุนทางภาษีของสินค้าที่ส่งออกจากไทย ซึ่งจะเพิ่มโอกาสการส่งออกสินค้าไทยและสร้างความสามารถในการแข่งขันกับสินค้าของคู่แข่งในตลาดอินเดียได้ดีขึ้น และนอกจากนี้ยังสามารถใช้ประโยชน์จากกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าที่จะเอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการมากขึ้น เนื่องจากสามารถใช้วัตถุดิบทั้งจากภายในอาเซียนและอินเดีย และยังสามารถรับใบสั่งซื้อจากประเทศนอกกลุ่มเพื่อทำการผลิตและส่งขายภายในภูมิภาคอาเซียน-อินเดีย โดยได้รับการลดหย่อนภาษีนำเข้าเช่นกัน

สำหรับการเปิดตลาดสินค้า การลดและยกเลิกภาษีศุลกากร ได้มีการแบ่งกลุ่มสินค้าเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1) สินค้าปกติ (Normal Track: NT) แยกย่อยเป็นสินค้าปกติ 1 (NT 1) และสินค้าปกติ 2 (NT 2)
2) สินค้าอ่อนไหว (Sensitive Track)
3) สินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive Track)
4) สินค้าไม่ลดภาษี (Exclusion List)

อาเซียนและอินเดียใช้วิธีการลดภาษีศุลกากรแบบค่อยเป็นค่อยไปจากฐานอัตราภาษีทั่วไป ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2550 โดยใช้ระยะเวลาต่างกันในการลดและยกเลิกภาษี สำหรับอาเซียน 5 ประเทศ (ยกเว้นฟิลิปปินส์) กับอินเดีย ฟิลิปปินส์กับอินเดีย และประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม) สำหรับสินค้าที่อาจส่งผลกระทบทางลบต่อผู้ผลิตภายในประเทศ ไทยจะไม่ลดภาษีของสินค้าสำคัญเหล่านั้น เช่น นมและผลิตภัณฑ์ เนื้อโคกระบือแช่เย็นแช่แข็ง หอม กระเทียม ชา กาแฟ ข้าว ไหม และผลิตภัณฑ์ เหล็กและผลิตภัณฑ์ และยานยนต์และชิ้นส่วนประกอบ เป็นต้น

4.3 แหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบเสรีทางการค้าไทย-อินเดีย อาเซียน-อินเดีย และ BIMSTEC

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ได้ให้คำจำกัดความของ “แหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin : ROO) ตามข้อตกลงแหล่งกำเนิดสินค้า (Agreement of Rules of Origin) ว่า แหล่งกำเนิดสินค้าคือ กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่ใช้กับประเทศสมาชิก เพื่อกำหนดสินค้าชนิดนั้นว่ามีแหล่งผลิตมาจากที่ใด หรือหากพูดเป็นภาษาที่คนทั่วไปเข้าใจง่ายๆ ก็คือ แหล่งกำเนิดสินค้าจะบอกว่าสินค้าชนิดนี้มีถิ่นฐานจากที่ใด จากประเทศไหน เหตุผลที่ต้องระบุที่มาของสินค้าก็เพื่อจะได้นำมาพิจารณาว่าสินค้าชนิดนั้นจะได้รับสิทธิการลดภาษีหรือไม่ และยังช่วยป้องกันการเกิดการเบี่ยงเบนทางการค้า (Trade Diversion) โดยการป้องกันสินค้าจากประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกความตกลงเข้าสู่ตลาด เพื่อได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีเช่นเดียวกับประเทศสมาชิกได้ อย่างไรก็ดี มีการปฏิบัติที่แตกต่างกันหลายรูปแบบในการกำหนดเงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์การระบุแหล่งกำเนิดสินค้า ทำให้หลายประเทศนำกฎนี้มาใช้เป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้า เพื่อหาประโยชน์ให้กับประเทศของตน การกำหนดกติกาข้างต้นก็ไม่มีข้อยกเว้นในกรอบการค้าเสรีไทย-อินเดีย อาเซียน-อินเดีย และ BIMSTEC

4.3.1 แหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบเสรีทางการค้าไทย-อินเดีย

ไทยและอินเดียได้ลงนามกรอบความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Thai-India Free Trade Agreement: TIFTA) เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2546 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ไทย (ดร. อดิศัย โพธารามิก) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรมอินเดีย (Mr. Arun Jaitley) การเปิดเสรีการค้าสินค้าให้เริ่มการเจรจาลดภาษีสินค้าภายในเดือนมกราคม 2547 และให้เจรจาเสร็จสิ้นภายในเดือนมีนาคม 2548 โดยทั้งสองฝ่ายได้ตั้งเป้าหมายให้ลดภาษีศุลกากรลงเหลือร้อยละ 0 ภายในปี 2549 ไทยและอินเดียได้กำหนดกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) จำนวน 82 รายการ เช่น เงาะ ลำไย มังคุด ทุเรียน องุ่น ข้าวสาลี อาหารทะเลกระป๋อง (ปลาซาร์ดีน ปลาแซลมอน ปลาแมคเคอเรล และปู) อัญมณีและเครื่องประดับ (พลอยสี) เม็ดพลาสติก เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ พัดลม ตู้เย็น เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ และส่วนประกอบ เครื่องสีข้าว หม้อแปลงไฟฟ้า เครื่องประมวลผลข้อมูล เป็นต้น

(1) หลักเกณฑ์การผลิตหรือได้มาจากในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained: WO) คือ สินค้าที่ผลิตโดยใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมดจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีภายใต้ FTA เช่น สินค้าเกษตรสินแร่ต่างๆ รวม 10 รายการ

(2) หลักเกณฑ์การกำหนดเปอร์เซ็นต์ (Percentage Criterion) หรือหลักวัตถุดิบภายในประเทศ (Local Content: LC) คือ สินค้าที่ผลิตโดยใช้สัดส่วนวัตถุดิบและต้นทุนภายในประเทศต่อราคาส่งออก (Local Value Added Content) ไม่น้อยกว่าร้อยละตามที่กำหนดในแต่ละสินค้า (ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ที่ร้อยละ

40 ของมูลค่า F.O.B.) จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี สินค้าที่ใช้หลักเกณฑ์ข้อนี้ได้แก่ อาหารทะเลปรุงแต่ง เป็นต้น

(3) หลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ (Substantial Transformation: ST)[2] คือ สินค้าที่มีการผลิตตามหลักการเปลี่ยนพิกัดศุลกากรในระดับ 4 หลักหรือ 6 หลัก ซึ่งหลักนี้มักจะใช้ร่วมกับหลักเกณฑ์ Percentage Criterion คือสินค้าจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีเมื่อผ่านหลักเกณฑ์ทั้งสองนี้ สินค้าที่อยู่ในกลุ่มต้องใช้หลักในข้อนี้ ได้แก่ เครื่องรับโทรทัศน์สี นาฬิกา เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เหล็กแผ่นรีดสารเคมีต่างๆ ส่วนประกอบเครื่องเพชรพลอย รวม 68 รายการ

ตารางที่ 4.3 เกณฑ์กำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบการค้าไทย-อินเดีย

เกณฑ์	สินค้า
WO	ผลไม้ ข้าวสาลี เกลือ และแร่รัตนชาติไม่ได้ตกแต่ง
LC ไม่น้อยกว่า 30%	ปลาซาร์ดีน ปลาแมคเคอเรล และปูปรุงแต่ง
CTH + LC ไม่น้อยกว่า 20%	รัตนชาติ เครื่องประดับ ข้องอ และ ปลอกเลื่อนทำด้วยเหล็ก
CTH + LC ไม่น้อยกว่า 40%	เคมีภัณฑ์ พลาสติก ไม้ ผลิตภัณฑ์เหล็ก เหล็ก อะลูมิเนียม เครื่องยนต์ ชิ้นส่วนเครื่องยนต์ เครื่องมือ คอมพิวเตอร์ เครื่องจักร ชิ้นส่วนเครื่องจักร แบบหล่อล้อ ตุนแรงและพลูเลย์ สายอากาศวิทยุ วงจรพิมพ์ กระปุกเกียร์ อุปกรณ์นาฬิกา ส่วนประกอบที่นั่งอื่นๆ
CTSH + LC ไม่น้อยกว่า 40%	พัดลม เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เครื่องจักรใช้ในการโม่ เครื่องจักรกลอื่นๆ ก๊อกน้ำ บอลล์แบริ่ง หม้อแปลง โทรศัพท์ โทรทัศน์ หลอดภาพแคโทดเรย์ อุปกรณ์ควบคุมอัตโนมัติ

[2]หลักเกณฑ์การแปรสภาพอย่างเพียงพอ (Substantial Transformation: ST) ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ
1) การเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากร (Change in Tariff Classification: CTC) คือ การพิจารณาสินค้าว่ามีการแปรรูปจนทำให้พิกัดสินค้าเปลี่ยนแปลงไปจากพิกัดของวัตถุดิบนำเข้าหรือไม่ โดยพิกัดของสินค้าจะพิจารณาจากรหัสสินค้า (Harmonized System: ST) และการเปลี่ยนแปลงพิกัดแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การเปลี่ยนแปลงพิกัด 2 หลัก (Change of Chapter: CC) การเปลี่ยนแปลงพิกัด 4 หลัก (Change of Tariff Heading: CTH) และการเปลี่ยนแปลงพิกัด 6 หลัก (Change of Tariff Subheading: CTSH)
2) การพิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าเพิ่ม (Value-added) หรือ วัตถุดิบภายในประเทศ (Local Content: LC)
3) การพิจารณาจากกระบวนการผลิตที่สำคัญ (Specific Manufacturing Process: SP) ประกอบด้วย Positive List คือ การระบุกระบวนการผลิตที่สำคัญที่เกิดขึ้นที่ประเทศคู่ค้าแล้วได้แหล่งกำเนิดสินค้า เช่น การทำปฏิกิริยาทางเคมี และ Negative List คือ การระบุกระบวนการผลิตที่ไม่ถือว่าสำคัญ เช่น การนำเข้า การตกผลึก การทำความสะอาด การแช่เย็น ฯลฯ ซึ่งเมื่อเกิดการผลิตที่ประเทศคู่ค้าแล้วผ่านกระบวนการที่ไม่สำคัญ ไม่ถือว่าได้แหล่งกำเนิดสินค้า

4.3.2 แหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบเสรีทางการค้าอาเซียน-อินเดีย

เขตการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย (ASEAN-India Free Trade Area: AIFTA) หรือเรียกเป็นทางการว่า “ความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมด้านต่างๆ ระหว่างสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐอินเดีย (Agreement on Trade in Goods under the framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation between Association of Southeast Asian Nations and the Republic of India)” ซึ่งลงนามเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2546 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซียและมีผลในการเริ่มลดภาษีตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 โดยภายใต้ความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า ประเทศสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศ (บรูไน มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ไทย) และอินเดียจะต้องยกเลิกภาษีศุลกากรของสินค้าโดยรวมประมาณร้อยละ 80 ของรายการสินค้าภายในปี 2559 ประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน (กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม) จะยกเลิกภาษีภายในปี 2564 ส่วนฟิลิปปินส์และอินเดียจะยกเลิกภาษีภายในปี 2562

สำหรับกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าสินค้าที่จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลงจะต้องเป็นสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดของสินค้าภายในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนและอินเดียตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เท่านั้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจประเทศคู่สัญญาจะเป็นผู้ได้รับสิทธิประโยชน์ที่แท้จริง โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นหรือใช้วัตถุดิบทั้งหมดในประเทศผู้ส่งออก (Wholly Produced or Obtained) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรที่ผลิตในประเทศอาเซียนและอินเดีย
2. สินค้าที่ผลิตขึ้นโดยใช้วัตถุดิบจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนและอินเดีย (Not Wholly Produced or Obtained) จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ใดหลักเกณฑ์หนึ่ง ดังนี้

ก) กฎทั่วไป (General Rule) โดยใช้เกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากรในระดับ 6 หลัก (CTSH) และมีสัดส่วนของวัตถุดิบที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศสมาชิกอาเซียนและอินเดีย (เรียกว่าสัดส่วนมูลค่าของอาเซียนหรือสัดส่วนมูลค่าของภูมิภาค: RVC) อย่างน้อยร้อยละ 35 ของราคา F.O.B.

ข) มีถิ่นกำเนิดตามกฎเกณฑ์เฉพาะสินค้า (Product Specific Rules: PSRs) จะมีการเจรจาต่อเนื่องเพื่อกำหนดเกณฑ์เฉพาะที่เหมาะสม

4.3.3 แหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบเสรีทางการค้า BIMSTEC

กรอบเขตการค้าเสรี BIMSTEC (BIMSTEC Free Trade Area) ได้ลงนามจากคณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจและการค้าของประเทศสมาชิก BIMSTEC เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2547 ในการประชุมครั้งที่ 5 ที่จังหวัดภูเก็ต เขตการค้าเสรี BIMSTEC เป็นเขตการค้าเสรีที่ตอบสนองนโยบายมองตะวันออกของกลุ่มประเทศเอเชียใต้ (Look East) และนโยบายมองตะวันตกของไทย (Look West)

สำหรับเกณฑ์ของแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบ BMSTEC ใช้เกณฑ์ของการเปลี่ยนพิกัดศุลกากรในระดับ 6 หลัก (Change in Tariff Sub-Heading: CTSH) ควบคู่กับสัดส่วนมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (Local Content) ร้อยละ 35 เป็นเกณฑ์ทั่วไป สำหรับประเทศกำลังพัฒนา ได้แก่ อินเดีย ศรีลังกา และไทย) ส่วนประเทศพม่า ภูฏาน บังกลาเทศ และเนปาลใช้เกณฑ์ CTSH + Local Content ร้อยละ 30 นอกจากนี้ยังใช้กฎเฉพาะรายการสินค้า (Product Specific Rules: PSRS) จำนวน 142 รายการ

4.4 แนวทางการปรับโครงสร้างการผลิตของภาคอุตสาหกรรมเป้าหมาย จากข้อตกลงเขตการเสรี

จากผลการศึกษาของโครงการ ทำให้ทราบว่าอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ที่มีโอกาสในการได้รับประโยชน์จากกรอบข้อตกลง BIMSTEC อีกทั้งมีความสามารถในการส่งออก และมีแนวโน้มการส่งออกที่ดี มี 3 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ และอุตสาหกรรมน้ำตาลและผลิตภัณฑ์ ซึ่ง 1 ใน 3 ของอุตสาหกรรมเป้าหมายดังกล่าวที่สอดคล้องกับกฎแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบการค้าเสรีนั้น พบว่า มีความสอดคล้องกับกรอบเสรีทางการค้าระหว่างไทยกับอินเดีย ซึ่งได้ระบุตัวสินค้าชัดเจนทั้ง 82 รายการที่ต้องปฏิบัติตามกฎแหล่งกำเนิดสินค้าเพื่อให้ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีอากร อุตสาหกรรมเป้าหมายที่อยู่ในขอบเขตของกฎแหล่งกำเนิดสินค้า คือ อุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์

สำหรับอุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์ นับว่าเป็นสินค้าที่ไทยสามารถส่งออกยังประเทศในกลุ่มบิมสเทคได้เป็นมูลค่ามาก โดยตัวผลิตภัณฑ์ของอุตสาหหกรรมนี้ ที่สามารถส่งออกได้มาก คือ เม็ดพลาสติก ประเภทโพลีอะซีทัล และโพลีคาร์บอเนต โดยภายใต้เนื้อหาของกฎแหล่งกำเนิดสินค้า พบว่า สำหรับพลาสติกและผลิตภัณฑ์ กำหนดเกณฑ์ CTH และ LC ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 หมายถึง การพิจารณาพลาสติกและผลิตภัณฑ์นั้นจะพิจารณาจากรหัสสินค้าที่การเปลี่ยนแปลงพิกัด 4 หลัก (Change of Tariff Heading: CTH) ร่วมกับการพิจารณาจากสัดส่วนมูลค่าเพิ่ม (Value-added) หรือการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ (Local Content: LC) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ถึงจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี ภายใต้ข้อตกลง

➢ **กรณีศึกษา: การวิเคราะห์แหล่งกำเนิดสินค้า ภายใต้กรอบการค้าเสรีไทย-อินเดีย ของอุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์**

พลาสติกเป็นสินค้าเป้าหมายที่ได้จากการศึกษาภายใต้ “โครงการพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน (ยุทธศาสตร์การพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม ภายใต้กรอบ BIMSTEC: Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation)” และจากข้อตกลงเขตการเสรี BIMSTEC ไทย-อินเดีย และอาเซียน-อินเดีย พบว่า พลาสติกเป็นสินค้าที่อยู่ภายใต้กฎแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin: RoO) ซึ่งเกณฑ์ภายใต้กฎแหล่งกำเนิดสินค้าระบุว่าสินค้าพลาสติกต้องผลิตโดยใช้สัดส่วนวัตถุดิบและต้นทุนภายในประเทศต่อราคาส่งออก (Local Value Added Content) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 และมีการเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากรในพิกัด 4 หลัก (Change of Tariff Heading: CTH) ผู้วิจัยจึงนำพลาสติกมาทำการวิเคราะห์ เพื่อเป็นกรณีศึกษาถึงแนวทางการปรับโครงสร้างการผลิตของภาคอุตสาหกรรมเป้าหมาย

อุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าที่มีการใช้วัตถุดิบเพื่อการผลิตทั้งในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ โดยภายในอุตสาหกรรมสามารถแบ่งได้เป็น 2 หมวด คือ อุตสาหกรรมพลาสติกและอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก สินค้าในหมวดอุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์ตามรหัสฮาร์โมไนซ์ คือ รหัส 39 พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก ซึ่งประกอบไปด้วยรายการสินค้าตามรหัสฮาร์โมไนซ์ 4 หลัก มีจำนวนทั้งสิ้น 27 รายการ (Tariff Line) โดยเป็นพลาสติกขั้นปฐมจำนวน 15 รายการ และพลาสติกกึ่งสำเร็จรูป พลาสติกสำเร็จรูปจำนวนอีก 12 รายการ มีรายละเอียด ดังนี้

	ประเภท	รายการ
		1.ลักษณะขั้นปฐม
1	39.01	โพลิเมอร์ของเอทิลีน ในลักษณะขั้นปฐม
2	39.02	โพลิเมอร์ของโพรพิลีนหรือของโอลีฟินอื่น ๆ ในลักษณะขั้นปฐม
3	39.03	โพลิเมอร์ของสไตรีน ในลักษณะขั้นปฐม
4	39.04	โพลิเมอร์ของไวนิลคลอไรด์หรือของฮาโลเจเนเต็ดโอลีฟินอื่น ๆ ในลักษณะขั้นปฐม
5	39.05	โพลิเมอร์ของไวนิลอะซีเทตหรือของไวนิลเอสเทอร์อื่น ๆ ในลักษณะขั้นปฐม รวมทั้งไวนิลโพลิเมอร์อื่น ๆ ในลักษณะขั้นปฐม
6	39.06	อะคริลิกโพลิเมอร์ ในลักษณะขั้นปฐม
7	39.07	โพลิอะซีทัล โพลิอีเทอร์อื่น ๆ และอีพอกไซด์เรซิน ในลักษณะขั้นปฐม โพลิคาร์บอเนต แอลคิดเรซิน โพลิแอลลิลเอสเทอร์ และโพลิเอสเทอร์อื่น ๆ ในลักษณะขั้นปฐม
8	39.08	โพลิอะไมด์ ในลักษณะขั้นปฐม
9	39.09	อะมิโนเรซิน ฟีโนลิกเรซิน และโพลิยูรีเทน ในลักษณะขั้นปฐม
10	39.1	ซิลิโคน ในลักษณะขั้นปฐม
11	39.11	ปิโตรเลียมเรซิน คิวมาโรนอินดีนเรซิน โพลิเทอร์พีน โพลิซัลไฟด์ โพลิซัลโฟน และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ระบุไว้ในหมายเหตุ 3 ของตอนนี้ ซึ่งไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น ในลักษณะขั้นปฐม
12	39.12	เซลลูโลสและอนุพันธ์เคมีของเซลลูโลส ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น ในลักษณะขั้นปฐม
13	39.13	โพลิเมอร์ธรรมชาติ (เช่น กรดแอลจินิก) และโพลิเมอร์ธรรมชาติที่ดัดแปลงโครงสร้าง (เช่น โปรตีนแข็ง อนุพันธ์เคมีของยางธรรมชาติ) ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น ในลักษณะขั้นปฐม
14	39.14	ไอออนเอกซ์เชนเจอร์ ที่มีโพลิเมอร์ตามประเภทที่ 39.01 ถึง 39.13 เป็นหลัก ในลักษณะขั้นปฐม
		2. เศษ เศษตัด และของที่ใช้ไม่ได้ ของกึ่งสำเร็จรูป ของสำเร็จรูป
1	39.15	เศษ เศษตัดและของที่ใช้ไม่ได้ ที่เป็นพลาสติก
2	39.16	ใยยาวเดี่ยวทำด้วยพลาสติก ที่มีขนาดภาคตัดขวางใดเกิน 1 มิลลิเมตร เส้น แท่ง และรูปทรงโพรไฟล์ทำด้วยพลาสติก จะแต่งผิวหรือไม่ก็ตามแต่ต้องไม่ทำมากไปกว่านี้

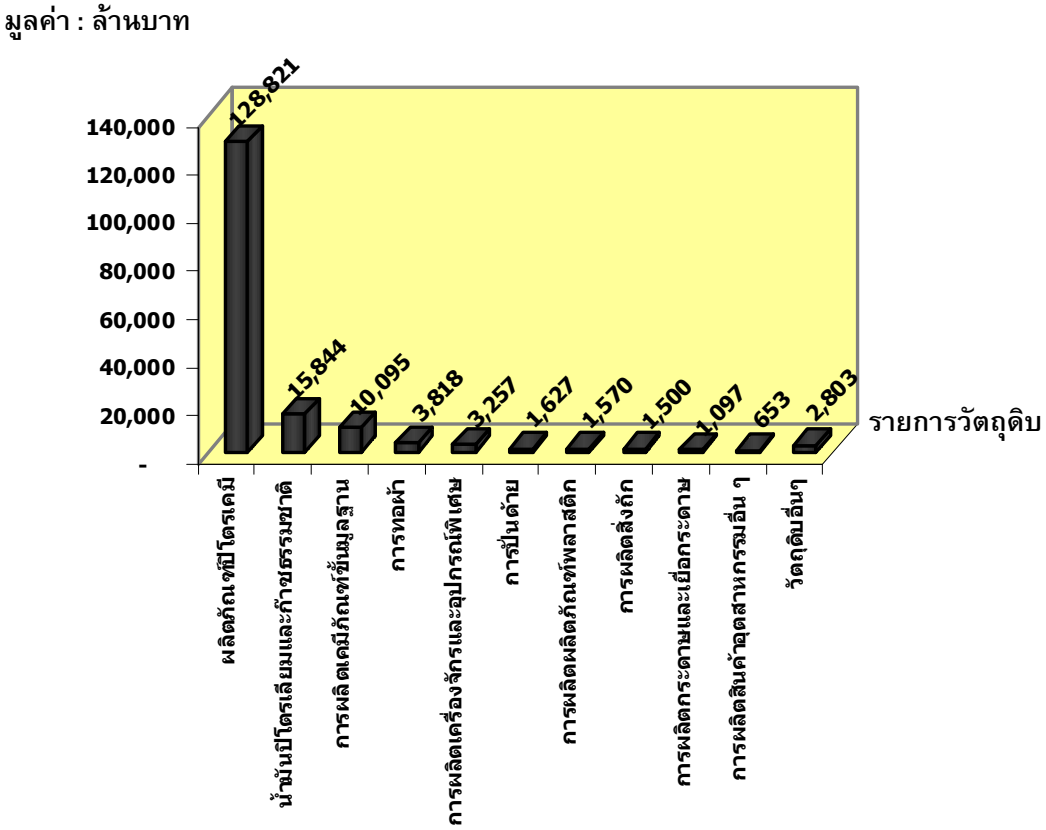
	ประเภท	รายการ
3	39.17	หลอดหรือท่อและท่ออ่อน รวมทั้งอุปกรณ์ติดตั้งของของดังกล่าว (เช่น ข้อต่อ ข้องอ แป้นข้อต่อ) ทำด้วยพลาสติก
4	39.18	พลาสติกปูพื้นจะเป็นชนิดยึดติดได้ในตัวหรือไม่ก็ตาม เป็นม้วนหรือมีลักษณะเป็นแผ่นกระเบื้อง รวมทั้งพลาสติกปิดผนังหรือเพดาน ตามที่นิยามไว้ในหมายเหตุ 9 ของตอนนี้
5	39.19	แผ่น แผ่นบาง ฟิล์ม ฟอยล์ เทป แถบ และรูปทรงแบนอื่น ๆ ชนิดยึดติดได้ในตัว ทำด้วยพลาสติก จะเป็นม้วนหรือไม่ก็ตาม
6	39.2	แผ่น แผ่นบาง ฟิล์ม ฟอยล์และแถบ ชนิดอื่น ทำด้วยพลาสติก ที่ไม่ทำเป็นแบบเซลลูลาร์และไม่เสริมให้แข็งแรง ไม่อัดเป็นชั้น ไม่เสริมรองหรือไม่ประกบโดยวิธีที่คล้ายกัน ด้วยวัตถุอื่น
7	39.21	แผ่น แผ่นบาง ฟิล์ม ฟอยล์และแถบ ชนิดอื่น ทำด้วยพลาสติก
8	39.22	อ่างอาบน้ำ ที่อาบน้ำชนิดฝักบัว อ่างล้างชาม อ่างล้างหน้า บิเด โถส้วม ที่รองนั่งและฝาปิดโถส้วม ถังน้ำชักโครกและ เครื่องสุขภัณฑ์ที่คล้ายกัน ทำด้วยพลาสติก
9	39.23	ของที่ใช้ลำเลียงสินค้าหรือบรรจุสินค้า รวมทั้งจุก ฝา และที่ปิดครอบอื่น ๆ ทำด้วยพลาสติก
10	39.24	เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร เครื่องครัว ของใช้ในบ้านเรือนอื่น ๆ และของใช้เพื่อสุขลักษณะหรือใช้ในห้องน้ำ ทำด้วยพลาสติก
11	39.25	เครื่องประกอบของอาคาร ทำด้วยพลาสติก ที่ไม่ได้ระบุหรือรวมไว้ในที่อื่น
12	39.26	ของอื่น ๆ ทำด้วยพลาสติก และของที่ทำด้วยวัตถุอื่น ๆ ตามประเภทที่ 39.01 ถึง 39.14

เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างการผลิตพลาสติกและผลิตภัณฑ์ พบว่า อุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์ มีโครงสร้างการใช้วัตถุดิบเพื่อการผลิตทั้งภายในประเทศและมีการนำเข้าจากต่างประเทศ โดยอ้างอิงจากตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Table: I/O Table) ปี 2548 ซึ่งรายละเอียดการใช้วัตถุดิบภายในประเทศและการนำเข้าจากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC มีดังต่อไปนี้

1. อุตสาหกรรมพลาสติก

1.1 โครงสร้างการใช้วัตถุดิบในการผลิตอุตสาหกรรมพลาสติก

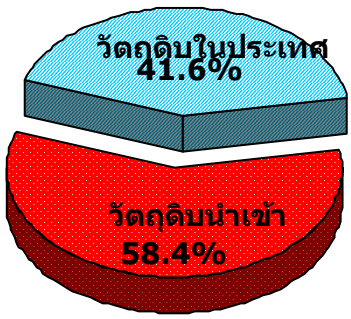
อุตสาหกรรมพลาสติก มีโครงสร้างการใช้วัตถุดิบในการผลิตที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่ง คือ ผลิตภัณฑ์ ปิโตรเคมี คิดเป็นมูลค่า 128,821 ล้านบาท รองลงมา คือ น้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ มูลค่า 15,844 ล้านบาท และการผลิตเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน การทอผ้า ตามลำดับ (ภาพที่ 4.1)

ที่มา: ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ปี 2548 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

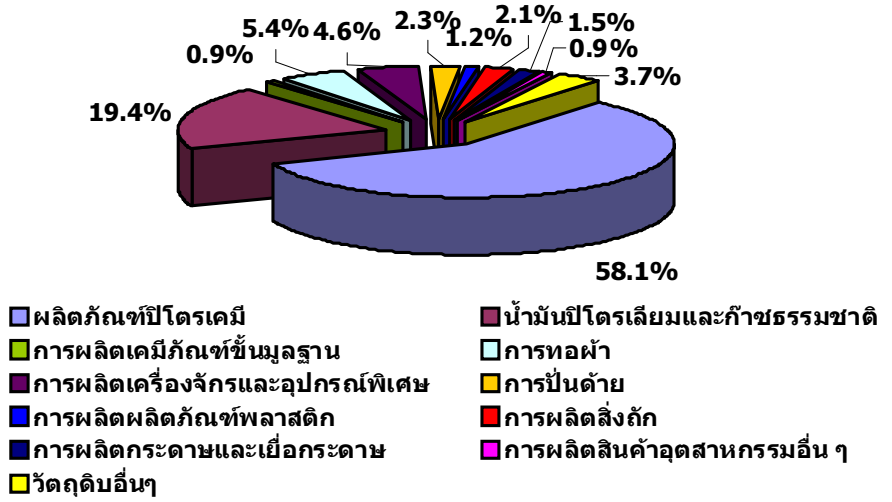
ภาพที่ 4.1 วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลาสติก

สำหรับแหล่งที่มาของวัตถุดิบต่างๆ (ปี 2554) ในการผลิตพลาสติก พบว่า มีการใช้วัตถุดิบในประเทศร้อยละ 41.6 และนำเข้าร้อยละ 58.4

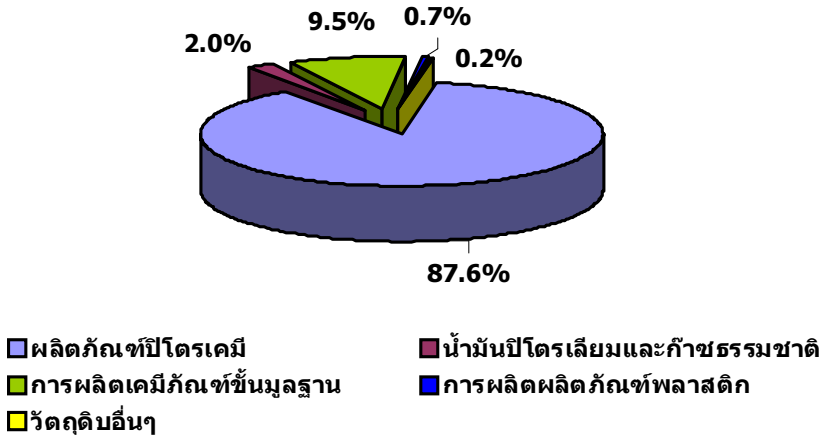
ภาพที่ 4.2 สัดส่วนแหล่งที่มาของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลาสติก

โดยวัตถุดิบภายในประเทศที่ใช้ในการผลิตพลาสติก พบว่า เป็นการใช้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมมากที่สุดถึงร้อยละ 58.1 รองลงมาคือ น้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ ร้อยละ 19.4

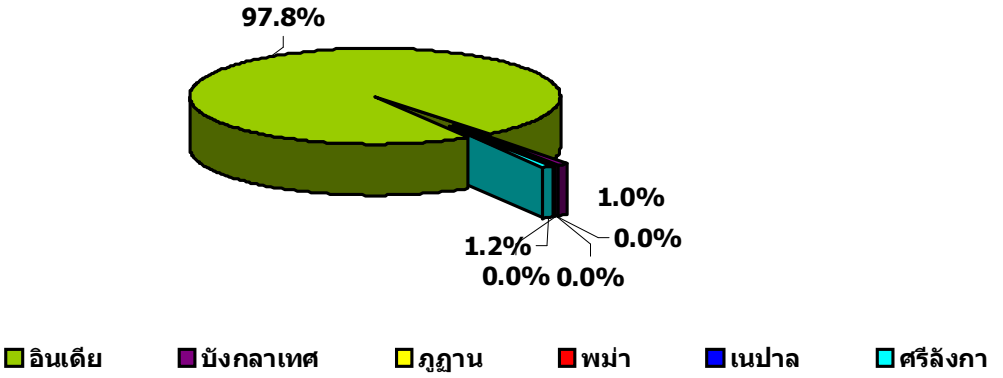
ภาพที่ 4.3 สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศของอุตสาหกรรมพลาสติก

สำหรับการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ พบว่า เป็นการนำเข้าจากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC ร้อยละ 0.8 ที่เหลือเป็นการนำเข้าจากประเทศอื่นๆ ร้อยละ 99.2 โดยวัตถุดิบที่นำเข้าประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี ร้อยละ 87.6 รองลงมา คือ เคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน ร้อยละ 9.5 และน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์พลาสติก และวัตถุดิบอื่นๆ ตามลำดับ

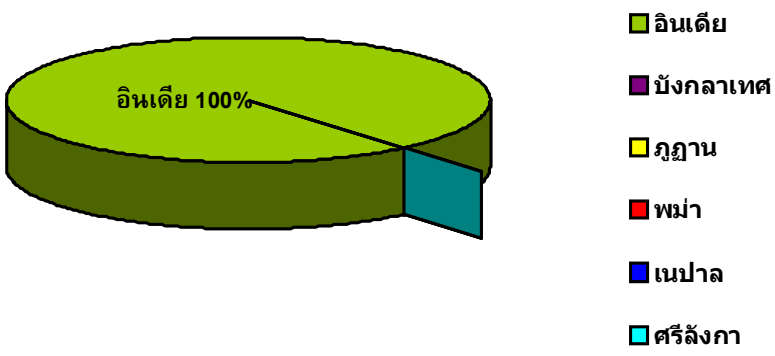
ภาพที่ 4.4 สัดส่วนการใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศของอุตสาหกรรมพลาสติก

เมื่อพิจารณาการนำเข้าเฉพาะประเทศในกลุ่ม BIMSTEC พบว่า การผลิตพลาสติกของไทยนำเข้าวัตถุดิบจากอินเดียมากที่สุดร้อยละ 97.8 รองลงมา คือ ศรีลังกา ร้อยละ 1.2 และบังคลาเทศ ร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

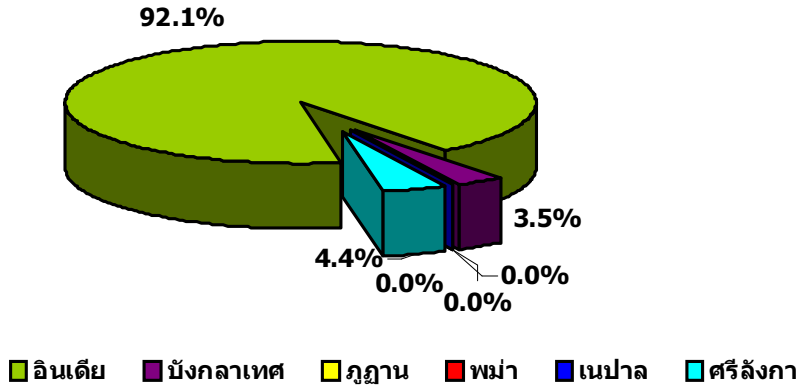
ภาพที่ 4.5 สัดส่วนการใช้วัตถุดิบของอุตสาหกรรมพลาสติกจากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC

เมื่อพิจารณาการนำเข้าเป็นรายวัตถุดิบ พบว่า ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี นำเข้าจากประเทศอินเดียร้อยละ 100

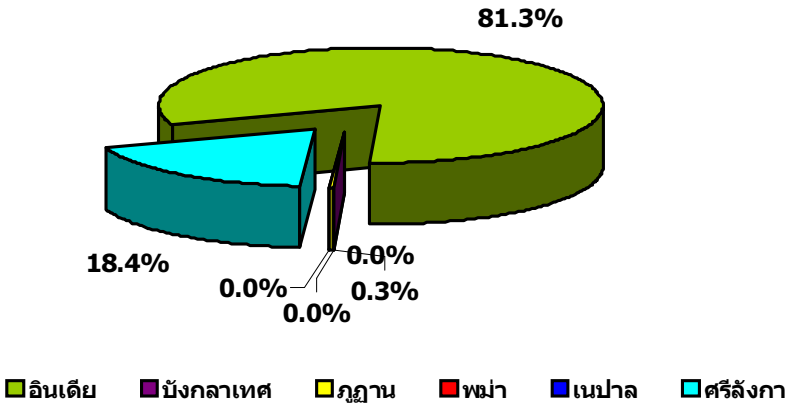

ภาพที่ 4.6 สัดส่วนการนำเข้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีจากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC

สำหรับเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐานนำเข้าจากอินเดียร้อยละ 92.1 ศรีลังกา ร้อยละ 4.4 และบังคลาเทศ ร้อยละ 3.5 ตามลำดับ สำหรับน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ พบว่า มีการนำเข้าจากอินเดียมากที่สุดอีกเช่นกัน โดยมีการนำเข้าร้อยละ 81.3 รองลงมา คือ ศรีลังกา ร้อยละ 18.4

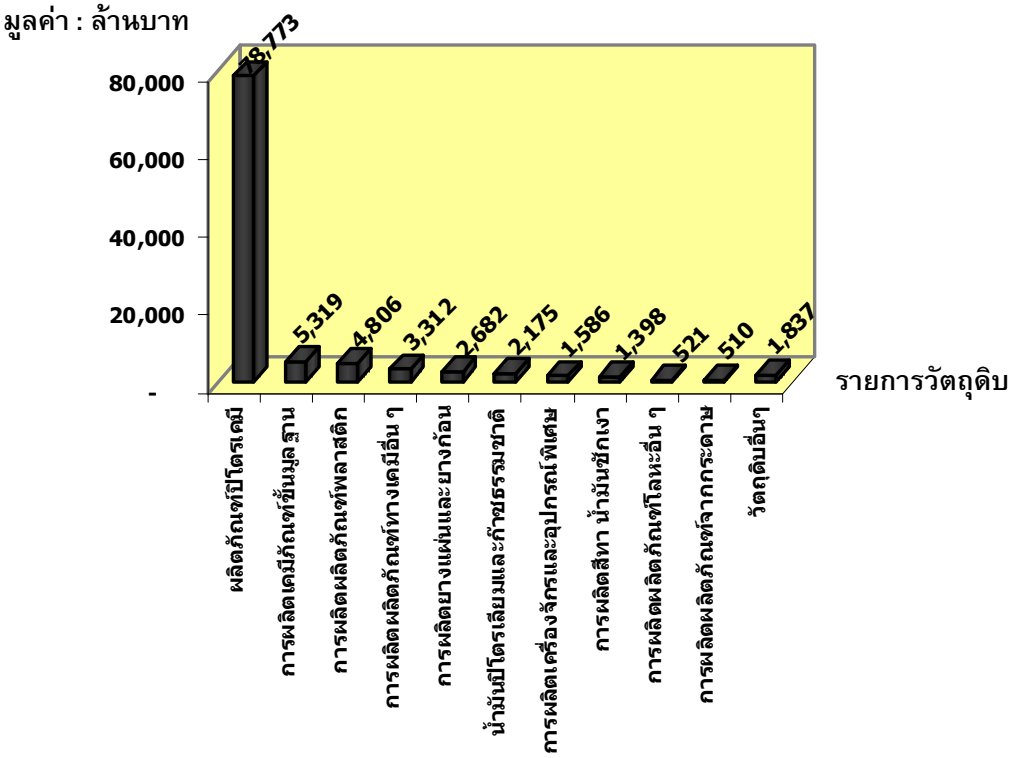
ภาพที่ 4.7 สัดส่วนการนำเข้าเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐานจากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC

ภาพที่ 4.8 สัดส่วนการนำเข้าน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติจากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC

➢ **อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก**

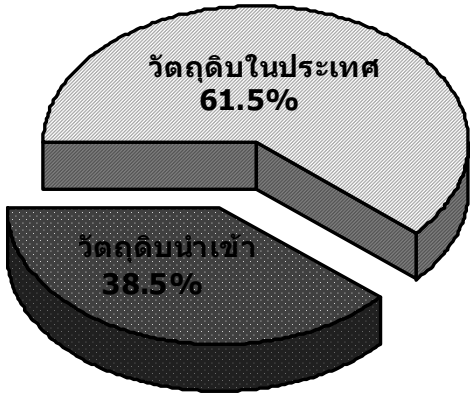
อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก มีโครงสร้างการใช้วัตถุดิบในการผลิตที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่ง คือ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี รองลงมา คือ เคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน ผลิตภัณฑ์พลาสติก และผลิตภัณฑ์ทางเคมีอื่นๆ เป็นต้น ในมูลค่า 78,773 ล้านบาท และ 5,319 4,806 และ 3,312 ล้านบาท ตามลำดับ (ภาพที่ 4.9)

ที่มา: ตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ปี 2548 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

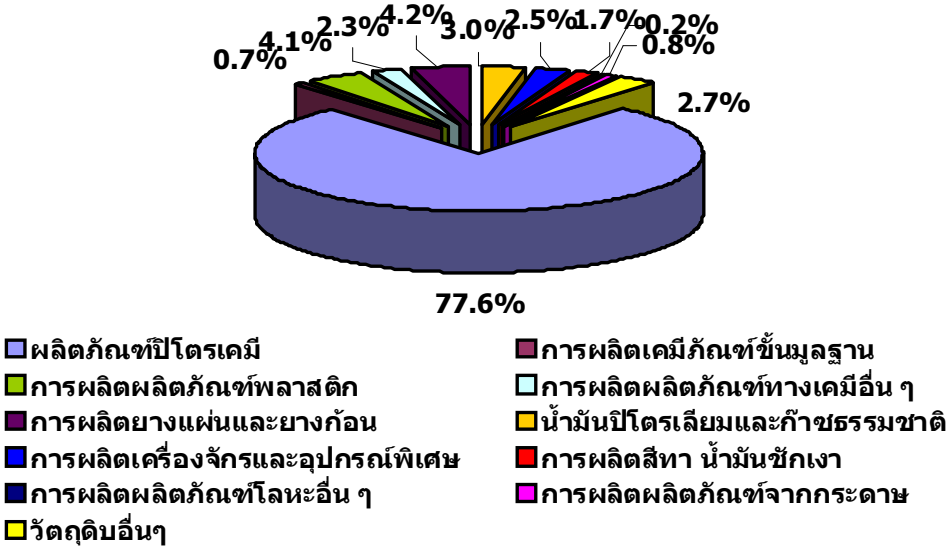
ภาพที่ 4.9 วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

สำหรับแหล่งที่มาของวัตถุดิบต่างๆ (ปี 2554) ในการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก พบว่า มีการใช้วัตถุดิบในประเทศร้อยละ 61.5 และนำเข้าร้อยละ 38.5

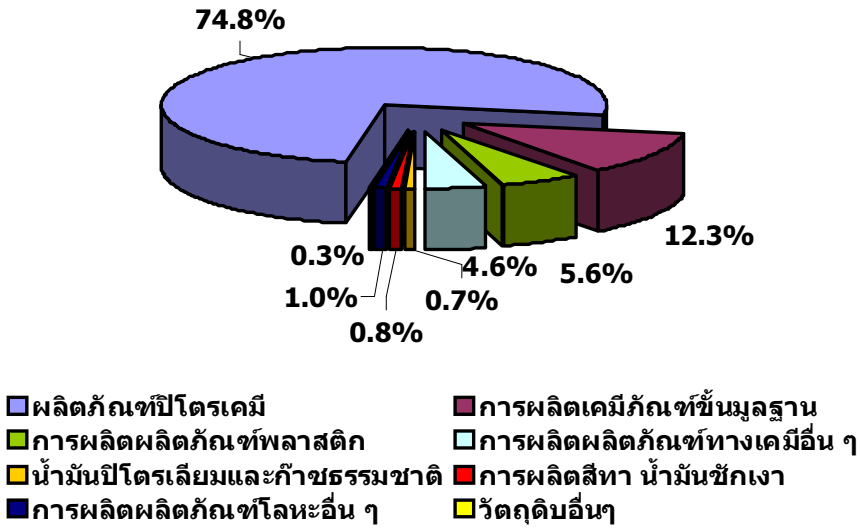
ภาพที่ 4.10 สัดส่วนแหล่งที่มาของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

โดยวัตถุดิบภายในประเทศที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก พบว่า เป็นการใช้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมมากที่สุดถึงร้อยละ 77.6 รองลงมาคือ การผลิตยางแผ่นและยางก้อน ร้อยละ 4.2 และน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ ร้อยละ 3.0

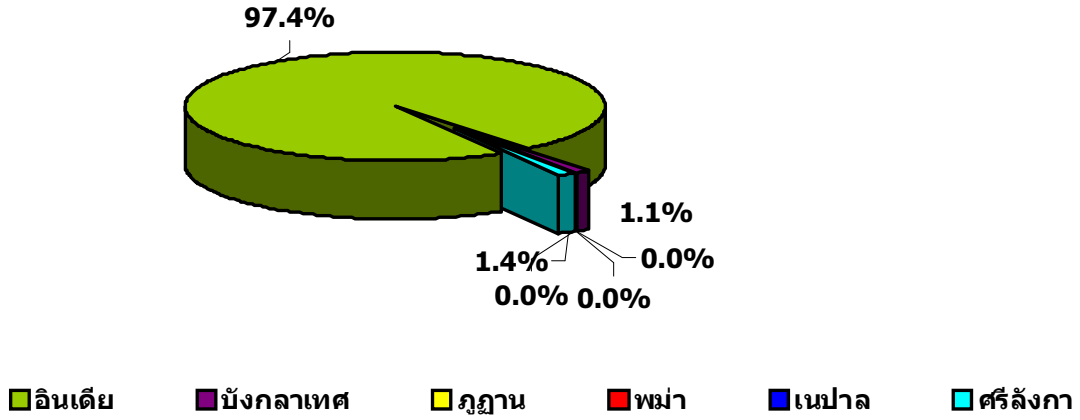
ภาพที่ 4.11 สัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก

สำหรับการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ พบว่า เป็นการนำเข้าจากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC ร้อยละ 0.9 ที่เหลือเป็นการนำเข้าจากประเทศอื่นๆ ร้อยละ 99.1 โดยวัตถุดิบที่นำเข้าประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี ร้อยละ 74.8 รองลงมา คือ เคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน ร้อยละ 12.3 ผลิตภัณฑ์พลาสติก ร้อยละ 5.6 ผลิตภัณฑ์ทางเคมีอื่นๆ ร้อยละ 4.6 ผลิตภัณฑ์โลหะอื่นๆ ร้อยละ 1.0 สีทา น้ำมันชักเงา ร้อยละ 0.8น้ำมันปิโตเลียมและก๊าซธรรมชาติ ร้อยละ 0.7 และวัตถุดิบอื่นๆ ร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

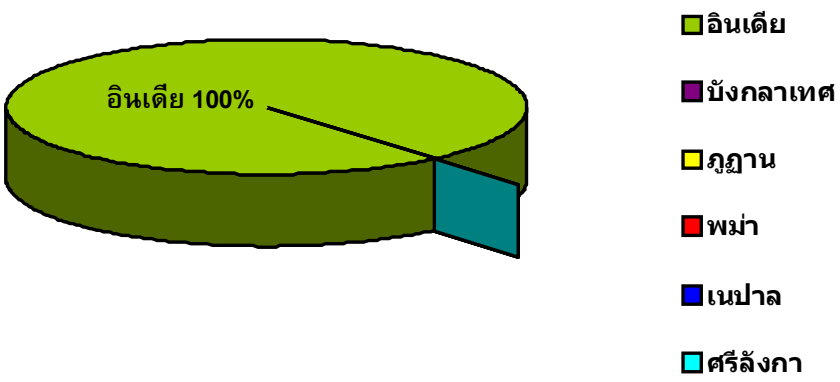
ภาพที่ 4.12 สัดส่วนการใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก

เมื่อพิจารณาการนำเข้าเฉพาะประเทศในกลุ่ม BIMSTEC พบว่า การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกของไทยนำเข้าวัตถุดิบจากอินเดียเป็นหลักและทุกรายการ คิดเป็นร้อยละ 97.4 รองลงมา คือ ศรีลังกา ร้อยละ 1.4 และบังคลาเทศ ร้อยละ 1.1 ตามลำดับ

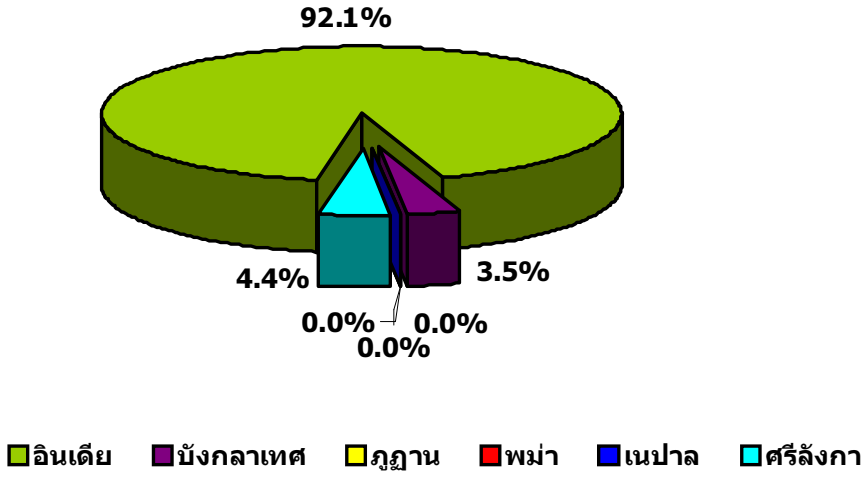
ภาพที่ 4.13 สัดส่วนการใช้วัตถุดิบของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกจากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC

เมื่อพิจารณาการนำเข้าจากเป็นประเทศกลุ่ม BIMSTEC เป็นรายวัตถุดิบ พบว่า ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี เป็นการนำเข้าจากประเทศอินเดียทั้งหมด

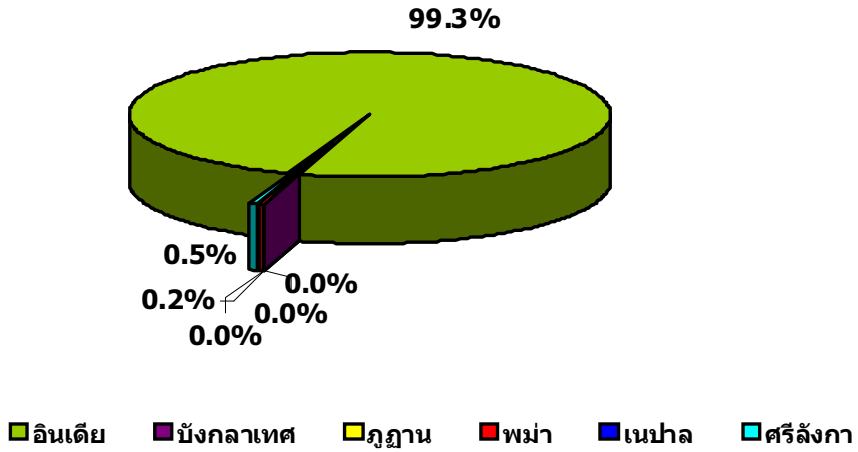

ภาพที่ 4.14 สัดส่วนการนำเข้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีจากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC

สำหรับเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐานนำเข้าจากอินเดียร้อยละ 92.1 ศรีลังกา ร้อยละ 4.4 และบังคลาเทศ ร้อยละ 3.5 ตามลำดับ สำหรับผลิตภัณฑ์ทางเคมีอื่นๆ พบว่า มีการนำเข้าจากอินเดียมากที่สุดถึงร้อยละ 99.3 รองลงมา คือ ศรีลังกา ร้อยละ 0.5 และพม่า ร้อยละ 0.2 ตามลำดับ

ภาพที่ 4.15 สัดส่วนการนำเข้าเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐานจากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC

ภาพที่ 4.16 สัดส่วนการนำเข้าผลิตภัณฑ์ทางเคมีอื่นๆ จากประเทศในกลุ่ม BIMSTEC

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิก BIMSTEC พบว่า ประเทศไทยได้ทำความตกลงการค้าเสรี BIMSTEC ไทย-อินเดีย และอาเซียน-อินเดีย ซึ่งภายใต้ความตกลงดังกล่าว พบว่า กรอบการค้าไทย-อินเดีย ได้ระบุชัดเจนถึงสินค้าพลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก ว่าเป็นหนึ่งในสินค้าภายใต้กฎแหล่งกำเนิดสินค้าตามข้อตกลง โดยเกณฑ์ CTH + LC ไม่น้อยกว่า 40% คือ พลาสติกที่ผลิตต้องใช้สัดส่วนวัตถุดิบและต้นทุนภายในประเทศต่อราคาส่งออก (Local Value Added Content) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 และมีการเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากรในพิกัด 4 หลัก (Change of Tariff Heading: CTH)[3]

สำหรับความตกลงการค้าเสรีในกรอบ BIMSTEC และอาเซียน-อินเดีย ได้มีเกณฑ์กำหนดแหล่งกำเนิดสินค้า ดังนี้

- **กรอบ BIMSTEC** ใช้เกณฑ์ของการเปลี่ยนพิกัดศุลกากรในระดับ 6 หลัก (Change in Tariff Sub-Heading: CTSH) ควบคู่กับสัดส่วนมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ (Local Content) ร้อยละ 35 เป็นเกณฑ์ทั่วไป สำหรับประเทศกำลังพัฒนา ได้แก่ อินเดีย ศรีลังกา และไทย) ส่วนประเทศพม่า ภูฏาน บังกลาเทศ และเนปาลใช้เกณฑ์ CTSH + Local Content ร้อยละ 30
- **กรอบอาเซียน-อินเดีย** สินค้าที่ผลิตขึ้นโดยใช้วัตถุดิบจากประเทศนอกกลุ่มอาเซียนและอินเดีย (Not Wholly Produced or Obtained) จะต้องใช้เกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากรในระดับ 6 หลัก (ซีทีเอสเอช) และมีสัดส่วนของวัตถุดิบที่มีถิ่นกำเนิดจากประเทศสมาชิกอาเซียนและอินเดีย

[3] เกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าที่กำหนดโดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงพิกัดฯ ระหว่างพิกัดฯ ของวัตถุดิบที่นำเข้า กับพิกัดฯของสินค้าชนิดใหม่ที่ผลิตได้ โดยความแตกต่างของพิกัดฯเกิดขึ้นจาก การที่วัตถุดิบนำเข้าถูกนำไปแปรสภาพด้วยขบวนการที่ซับซ้อน จนได้เป็นสินค้าชนิดใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากรในพิกัด 4 หลัก เรียกว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับประเภท (Change of Tariff Heading) หรือ CTH

(เรียกว่าสัดส่วนมูลค่าของอาเซียนหรือสัดส่วนมูลค่าของภูมิภาค: RVC) อย่างน้อยร้อยละ 35 ของราคา เอฟโอบี

สำหรับการวิเคราะห์ในหัวข้อนี้ จะนำเกณฑ์แหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบการค้าไทย-อินเดีย มาพิจารณาเป็นกรณีศึกษา จากเกณฑ์กำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบการค้าไทย-อินเดีย พบว่า ประเทศไทยผ่านเกณฑ์ตามข้อตกลงในการใช้วัตถุดิบภายในประเทศ เนื่องจากโครงสร้างการผลิตพลาสติกและผลิตภัณฑ์พลาสติกมีการใช้วัตถุดิบภายในประเทศร้อยละ 41.6 และร้อยละ 61.5 ตามลำดับ และมีการเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากรในพิกัด 4 หลัก (Change of Tariff Heading: CTH) โดยจากข้อมูลการนำเข้าและการใช้วัตถุดิบในการผลิตพลาสติก พบว่า ประเทศไทยใช้วัตถุดิบ รหัสฮาร์โมไนส์ 3901-3916 เพื่อผลิตเป็นพลาสติกเพื่อการส่งออกไปยังอินเดีย โดยสินค้าพลาสติกที่ส่งออกไปได้มีการแปรรูปวัตถุดิบและเปลี่ยนแปลงพิกัดอัตราศุลกากรอย่างเพียงพอเป็น รหัสฮาร์โมไนส์ 3901-3926 ในการส่งออกไปยังประเทศอินเดียจึงผลให้สินค้าพลาสติกของไทยได้รับสิทธิการลดภาษีภายใต้เกณฑ์แหล่งกำเนิดสินค้าในกรอบการค้าไทย-อินเดีย

เกณฑ์กำหนดแหล่งกำเนิดสินค้าภายใต้กรอบการค้าไทย-อินเดีย

เกณฑ์	สินค้า
WO	ผลไม้ ข้าวสาลี เกลือ และแร่รัตนชาติไม่ได้ตกแต่ง
LC ไม่น้อยกว่า 30%	ปลาซาร์ดีน ปลาแมคเคอเรล และปูปรุงแต่ง
CTH + LC ไม่น้อยกว่า 20%	รัตนชาติ เครื่องประดับ ข้องอ และ ปลอกเลื่อนทำด้วยเหล็ก
CTH + LC ไม่น้อยกว่า 40%	เคมีภัณฑ์ **พลาสติก** ไม้ ผลิตภัณฑ์เหล็ก เหล็ก อะลูมิเนียม เครื่องยนต์ ชิ้นส่วนเครื่องยนต์ เครื่องมือ คอมพิวเตอร์ เครื่องจักร ชิ้นส่วนเครื่องจักร แบบหล่อล้อตุน แรงและพลูเลย์ สายอากาศวิทยุ วงจรพิมพ์ กระปุกเกียร์ อุปกรณ์นาฬิกา ส่วนประกอบที่นั่งอื่นๆ
CTSH + LC ไม่น้อยกว่า 40%	พัดลม เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เครื่องจักรใช้ในการโม่ เครื่องจักรกลอื่นๆ ก๊อกน้ำ บอลล์แบริ่ง หม้อแปลง โทรศัพท์ โทรทัศน์ หลอดภาพแคโทดเรย์ อุปกรณ์ควบคุมอัตโนมัติ

ภายใต้กฎแหล่งกำเนิดสินค้าดังกล่าว นับว่าเป็นโอกาสที่ดีของไทย ในการส่งออกสินค้านี้ไปยังอินเดีย เนื่องจากอินเดียเป็นตลาดใหญ่และมีแนวโน้มการเติบโตสูง อีกทั้งเป็นประเทศสมาชิก BIMSTEC ที่มีความสำคัญกับไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังตลาด BIMSTEC กว่าร้อยละ 60 เป็นการนำเข้าจากอินเดีย ซึ่งจากข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศที่ผ่านมานั้น พบว่าตลาดอินเดียสำหรับเม็ดพลาสติกเป็นผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกได้สูงมาก โดยผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

เป็นวัตถุดิบในการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ เครื่องจักรกล หรือชิ้นส่วนในงานอุตสาหกรรมต่างๆ ซึ่งสอดรับกับการเติบโตของอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศอินเดียที่มีมากขึ้นอย่างมากในปัจจุบัน ที่ไทยสามารถเป็นแหล่งวัตถุดิบ เพื่อรองรับการเติบโตของตลาดอุตสาหกรรมยานยนต์ในอินเดียได้

ดังนั้นภายใต้ศักยภาพของอุตสาหกรรมพลาสติกและผลิตภัณฑ์ของไทยที่มี ผนวกกับความได้เปรียบ ภายใต้กรอบการค้าเสรีไทย-อินเดีย จึงเป็นสิ่งที่ไทยควรฉกฉวยโอกาส ปรับตัวเพื่อเพิ่มศักยภาพ และเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตและมาตรฐาน รวมถึงปฏิบัติตามกฎแหล่งกำเนิดสินค้า ภายใต้ข้อตกลงฯ โดยควรมีแนวทางการปรับตัวของผู้ประกอบการและปรับโครงสร้างของอุตสาหกรรม ดังนี้

1) ปรับเทคโนโลยีการผลิตให้ทันสมัย สามารถผลิตได้ตามความต้องการของตลาด และสามารถลดต้นทุนการผลิตได้

2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความสอดคล้องกับตลาดและปรับมาตรฐานสินค้า รวมถึงสร้างความเชื่อถือในตัวผลิตภัณฑ์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับในตลาดอินเดียและประเทศสมาชิก BIMSTEC

3) ใช้โอกาสของกฎแหล่งกำเนิดสินค้าให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยจัดหาแหล่งวัตถุดิบจากประเทศสมาชิกที่มีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอ เพื่อประกอบการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกของไทย

4) วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดยานยนต์ในอินเดียได้

5) สร้างความหลากหลายในตัวผลิตภัณฑ์พลาสติก เพื่อสนองความต้องการผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น รวมถึงสร้างความหลากหลายในระดับราคา เพื่อตอบสนองกลุ่มผู้บริโภคให้ได้อย่างทั่วถึง

6) พัฒนาฝีมือแรงงานให้มีศักยภาพมากขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของตลาดและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

4.5 บทวิเคราะห์นโยบายการลงทุนของประเทศสมาชิก BIMSTEC

ประเทศสมาชิก BIMSTEC มีนโยบายการลงทุน ที่ต่างสนับสนุนให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาประเทศของตนทั้งในด้านเทคโนโลยี องค์ความรู้ และเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 สำหรับในหัวข้อนี้เป็นการวิเคราะห์และสรุปนโยบายการลงทุนของประเทศสมาชิก รวมถึงความร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสมาชิก BIMSTEC

4.5.1 อินเดีย

นโยบายการลงทุนของอินเดียในปัจจุบัน พบว่ามีความเสรีมากขึ้นจากที่มีการควบคุมอย่างเข้มงวดในการเข้ามาลงทุนของชาวต่างชาติ ซึ่งจะได้รับอนุญาตเข้ามาลงทุนได้ ต้องมีเทคโนโลยีที่อินเดียไม่มีเท่านั้น โดยการเปิดกว้างด้านการลงทุนจากต่างประเทศของอินเดีย เนื่องจากอินเดียต้องการส่งเสริมให้มีการนำเข้าและถ่ายโอนเทคโนโลยี และเพิ่มเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ รวมถึงต้องการกระตุ้นให้ธุรกิจและอุตสาหกรรมของอินเดียสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

สำหรับการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ อินเดียให้สิทธิการลงทุนแก่อุตสาหกรรมหลายประเภท สามารถถือหุ้นสูงสุดได้ถึงร้อยละ 100 โดยเฉพาะการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและพลังงาน อิเล็กทรอนิกส์ซอฟท์แวร์ อาหารสำเร็จรูป และการบริการ เป็นต้น รวมถึงการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษของอินเดีย (Special Economic Zones: SEZs) ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างชาติของอินเดียอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งนโยบายการลงทุนต่างๆ ที่ออกมาสอดคล้องกับนโยบายด้านอุตสาหกรรมของอินเดีย ที่มีแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมของชาติ (National Manufacturing Policy: NMP) โดยเน้น 6 เรื่องที่สำคัญ ได้แก่ 1) การตั้ง National Manufacturing & Investment Zones 2) นโยบายทางออก (Exit Policy) 3) พัฒนาเทคโนโลยีสีเขียว (Green Technologies) 4) แรงจูงใจเพื่อการลงทุน (Incentives and Benefits for Units in NMIZs) 5) การอนุมัติการลงทุน (Simplified Clearances & Approvals for Setting up Units in NMIZs) 6) โปรแกรมการพัฒนาทักษะเพื่อตอบสนองภาคอุตสาหกรรม (Skill development Program to Cater to the Needs of Manufacturing Sector) จากแผนพัฒนาดังกล่าวอินเดียกำหนดเป้าหมายให้ภายในปี 2022 สัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมต่อ GDP จะอยู่ที่ระดับเฉลี่ยร้อยละ 25 ต่อปี อีกทั้งภายใต้แผนฯ ได้มีโครงการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของประเทศที่ชื่อว่า “National Manufacturing Investment Zones (NMIZs)” ที่เน้นเขตการลงทุนภาคอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ กำหนดเขตพื้นที่อุตสาหกรรมและก่อสร้างคลังสินค้า ซึ่งเงินลงทุนจะมาจากนักลงทุนจากต่างประเทศที่เข้ามาร่วมกันพัฒนาภาคอุตสาหกรรม การผลิตอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการป้องกันประเทศ (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 26) เหมืองแร่ปรมาณู และ

เหมืองถ่านที่ไม่เกี่ยวกับการผลิตพลังงาน (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 74) บริการสายการบินภายในประเทศ (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 49) การขนส่งสินค้า (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 74) การกลั่นน้ำมัน (ให้ต่างชาติถือหุ้นได้ร้อยละ 49) เป็นต้น และอุตสาหกรรมหรือบริการที่ไม่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน หรือรัฐบาลมีการคุ้มครองค่อนข้างสูง ได้แก่ บริการค้าปลีก และการเกษตรและการเพาะปลูก (ยกเว้นชา) เป็นต้น

สำหรับความร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างประเทศไทยและประเทศอินเดียนั้น พบว่า มีความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Protection and Promotion Agreement: BIPA) ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย และกฎระเบียบด้านการลงทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและการขยายตัวด้านการลงทุนระหว่างกัน โดยมีการลงนามตั้งแต่ปี 2543 และยังคงมีผลบังคับใช้ถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากประเทศไทยและประเทศอินเดียได้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-อินเดียขึ้น โดยในรายละเอียดของความตกลงเขตการค้าเสรีฯ มีเนื้อหาการเจรจาในประเด็นเรื่องการลงทุน ซึ่งครอบคลุมและกว้างขวางกว่าในความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Protection and Promotion Agreement) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยขณะนี้ทั้งสองฝ่ายกำลังอยู่ระหว่างการหารือกับหน่วยงานด้านการลงทุนและภาคเอกชนของแต่ละประเทศ เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่เป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนทั้งสองประเทศอย่างสูงสุด สำหรับสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่า เริ่มมีนักลงทุนจากอินเดียเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ ของไทยแล้ว อาทิเช่น อุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วน จึงคาดว่าเขตการค้าไทย-อินเดีย จะส่งผลให้เกิดการดึงดูดนักลงทุนอินเดียเข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น ในขณะที่นักลงทุนไทยก็จะมีโอกาสขยายการลงทุนไปในอินเดียมากขึ้นเช่นกัน

สำหรับช่องทางการลงทุนในอินเดีย การลงทุนในอินเดียสามารถทำได้ 2 ช่องทาง ได้แก่

1) การลงทุนโดยผ่านช่องทางอัตโนมัติ (Automatic Route)

การลงทุนผ่านช่องทางนี้อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติลงทุนในอินเดียได้โดยไม่ต้องผ่านการอนุมัติจากรัฐบาลเป็นการล่วงหน้า โดยนักลงทุนต่างชาติต้องแจ้งให้ธนาคารกลาง (Reserve Bank of India: RBI) ทราบภายใน 30 วัน นับจากวันที่นำเงินมาลงทุนหรือวันที่ออกหุ้นของบริษัท ในปัจจุบันอินเดียมีการเปิดเสรีด้านการลงทุนเพิ่มขึ้นมาก จึงทำให้การลงทุนในสาขาส่วนใหญ่สามารถดำเนินการผ่านช่องทางนี้ได้ ซึ่งถือเป็นการอำนวยความสะดวกและผ่อนคลายข้อจำกัดด้านการลงทุนในแง่ของสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติได้เป็นอย่างมาก เพราะการลงทุนผ่าน Automatic Route ส่วนใหญ่อนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 100 และสำหรับการลงทุนในบางสาขายังคงมีเพดานการถือหุ้นของคนต่างชาติอยู่ สำหรับกิจการที่ไม่สามารถลงทุนผ่านช่องทางอัตโนมัติได้ มีหลายกรณี ดังนี้

- กิจการที่อยู่ในรายการที่สงวนไว้สำหรับอุตสาหกรรมขนาดย่อม (Small Scale Sector) และมีมูลค่าการลงทุนในโรงงานและเครื่องจักรเกินกว่าที่กำหนดไว้สำหรับการเป็นวิสาหกิจขนาดย่อม
- เป็นโครงการของกิจการที่เคยร่วมลงทุน (Joint Venture) หรือมีความตกลงด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer Agreement) ในประเทศอินเดีย ในสาขานั้นๆ มาก่อน กล่าวคือ หากกิจการใดๆ ได้เคยร่วมลงทุนหรือเคยมีความตกลงทางเทคโนโลยีในสาขาที่ลงทุนผ่านช่องทางอัตโนมัติได้มาก่อนหน้า การลงทุนครั้งถัดไปในสาขาเดียวกัน หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง จะไม่สามารถผ่านช่องทางอัตโนมัติได้
- เป็นโครงการที่ได้เข้าถือครองหุ้นของบริษัทภายในประเทศ
- เป็นโครงการที่อยู่ในประเภทกิจการที่ห้ามคนต่างชาติลงทุน
- เป็นกิจการที่เคยได้ยื่นขอส่งเสริมการลงทุนจาก FIPB แล้วไม่ได้รับการอนุมัติ

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมที่สามารถลงทุนโดยการผ่านช่องทางอัตโนมัตินั้น แม้จะไม่ต้องขออนุมัติการลงทุนเป็นการล่วงหน้า แต่ก็ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเฉพาะสาขาซึ่งถูกกำหนดโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) การลงทุนโดยขออนุมัติจาก Foreign Investment Promotion Board (FIPB) และรัฐบาล

เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมและบริการบางอย่างที่กฎหมายกำหนดไว้ นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมการลงทุน รัฐบาลอินเดียได้เสนอสิ่งจูงใจพิเศษให้นักลงทุนจัดตั้งโรงงานผลิตสินค้าสำหรับการส่งออกในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Export Processing Zones: EPZs) ซึ่งอนุญาตให้ชาวต่างชาติลงทุนได้ร้อยละ 100 (ภายใต้ข้อจำกัดบางประการ) โดยเขต EPZs ตั้งขึ้นเพื่อเป็นเขตผลิตสินค้าเพื่อส่งออกภายใต้สภาพที่ปลอดภาษีและต้นทุนการผลิตต่ำ ในแต่ละเขตมีระบบอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน อาทิเช่น ที่ดินที่พัฒนาแล้ว โรงงานที่ออกแบบได้มาตรฐาน ถนน ระบบไฟฟ้า น้ำ และระบบศุลกากร ในขณะที่ Export Oriented Units (EOU) อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์คล้ายๆ กับ EPZs แต่โครงการนี้ให้ทางเลือกที่กว้างกว่าในด้านสถานที่ตั้งโรงงานที่เหมาะกับแหล่งวัตถุดิบ ท่าเรือส่งออก แรงงานที่มีทักษะตามที่ต้องการ และขนาดที่ดินที่กว้างกว่าสำหรับการดำเนินโครงการ

สำหรับในช่วงเวลา10 ปีที่ผ่านมา การลงทุนของไทยในอินเดีย พบว่า มีโครงการที่ได้รับการอนุมัติทั้งสิ้น 144 โครงการ มูลค่ารวมกว่า 831.2 ล้านเหรียญสหรัฐฯ บริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนในอินเดีย ได้แก่ กลุ่มเครือเจริญโภคภัณฑ์ที่เมืองเจนไน บริษัท Delta Electronic บริษัท Stanley Electric Company และบริษัท Stanley Automotive ในกัวร์กาวน์ ธนาคารกรุงไทยในเมืองมุมไบ นอกจากนี้ยังมีการลงทุนร่วมระหว่าง Thai Summit กับ Neel Auto ซึ่งการลงทุนส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในสาขาเคมีภัณฑ์และกระดาษ สาขาอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า และสาขาเกษตรและผลิตผลการเกษตร

สำหรับการลงทุนของอินเดียในไทยนั้น พบว่า ในปี 2549 โครงการลงทุนจากอินเดียที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุน มีจำนวน 18 โครงการ มูลค่าการลงทุนรวมว่า 2,671 ล้านบาท โครงการส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในด้านเคมีภัณฑ์และกระดาษ และสาขาอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า บริษัทอินเดียที่ลงทุนในไทย ได้แก่ บริษัท Tata Steel บริษัท Tata Motors บริษัท Indorama และบริษัท Dabur Pharma เป็นต้น

4.5.2 บังกลาเทศ

บังกลาเทศนับว่าเป็นประเทศในเอเชียใต้ที่เปิดโอกาสให้นักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนได้อย่างเสรีที่สุด สามารถลงทุนในกิจการต่างๆ ได้ในสัดส่วนร้อยละ 100 อุตสาหกรรมที่ควรเข้ามาลงทุนในบังกลาเทศ ได้แก่ การสำรวจแหล่งก๊าซธรรมชาติ สาธารณูปโภค การประมง และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

สำหรับนโยบายด้านการลงทุนของบังกลาเทศมีกฎหมายที่ส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนจากภาคเอกชนจากต่างประเทศ หรือที่เรียกว่า “The Foreign Private Investment (Promotion and Protection) Act, 1980” ซึ่งจากกฎหมายดังกล่าวได้ให้การคุ้มครองผลประโยชน์ของนักลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและรวมถึงให้ความเท่าเทียมกันระหว่างนักลงทุนต่างชาติและนักลงทุนท้องถิ่น และนักลงทุนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของธนาคารกลางบังกลาเทศ สรรพากร และศุลกากร

นอกจากนี้ บังกลาเทศยังมีนโยบายยกเว้นภาษีเงินได้ตั้งแต่ 5-7 ปี และยกเว้นให้สูงสุดถึง 15 ปี หากเป็นอุตสาหกรรมด้านการผลิตพลังงานภาคเอกชน แต่อย่างไรก็ตาม การลงทุนในบังกลาเทศก็อุปสรรคที่สำคัญ ได้แก่ ภัยธรรมชาติจากพายุไซโคลนและอุทกภัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง การขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศ และปัญหาการเมืองภายในประเทศ

สำหรับความร่วมมือด้านการลงทุนระหว่างไทยกับบังกลาเทศในปัจจุบัน พบว่า มีนักลงทุนไทยไปประกอบธุรกิจในบังกลาเทศประมาณ 13 บริษัท ได้แก่ บริษัทซีพีผลิตอาหารสัตว์ บริษัท Thai Classical Leathers ผลิตเครื่องหนัง และบริษัทผลิตน้ำดื่มบังกลาเทศ-ไทยน้ำแร่ จำกัด เป็นต้น นอกจากนี้ การลงทุนร่วมกันระหว่างไทยกับพม่ายังมีโอกาสและศักยภาพที่จะร่วมธุรกิจลงทุนระหว่างกันอีกมาก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร น้ำตาล เครื่องหนัง โดยนักลงทุนไทยสามารถเข้าไปลงทุนทั้งในรูปแบบไทยถือหุ้นทั้งหมดหรือการร่วมทุนทางธุรกิจ (Joint Venture) ซึ่งบังกลาเทศเป็นประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าในฐานะประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries: LDCs) จากสหภาพยุโรปและสหรัฐฯ แต่เนื่องจากยังมีกำลังการผลิตไม่ถึง

โควตาที่ได้รับสิทธิพิเศษดังกล่าว และนักลงทุนไทยสามารถใช้บังกลาเทศเป็นฐานการผลิตส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นตลาดใหญ่ อาทิ อินเดีย ได้อีกด้วย สำหรับในส่วนของภาคธุรกิจมีความร่วมมือกันระหว่างสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยกับFederation of Bangladesh Chambers of Commerce and Industry ได้มีการจัดตั้งสภาธุรกิจร่วม ไทย-บังกลาเทศ เพื่อเป็นผู้ประสานงานระหว่างนักธุรกิจของสองประเทศ ซึ่งสาขาที่บังกลาเทศสนใจที่จะร่วมลงทุนกับไทยใน ได้แก่ การออกแบบและรับเหมาก่อสร้าง โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว โรงพยาบาล อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมเครื่องหนัง และอุตสาหกรรมแปรรูปผลไม้ เป็นต้น

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในด้านการค้าและการลงทุนในบังกลาเทศ พบว่า จะเป็นปัญหาและอุปสรรคในเรื่องระบบการจัดเก็บภาษีศุลกากร เนื่องจากเป็นรายได้หลักของบังกลาเทศ ซึ่งมีการเรียกเก็บภาษีสินค้านำเข้าเกือบทุกประเภท และมีการใช้มาตรการที่มิใช่ภาษีโดยตรงร่วมด้วย อีกทั้งปัญหาอื่นๆ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนที่เกิดจากปัญหาภายในของบังกลาเทศเอง ได้แก่ ปัญหาเสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมือง ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การนัดหยุดงานหรือการประท้วงซึ่งมีขึ้นเป็นประจำทำให้เกิดการชะงักงันของการดำเนินธุรกิจ ปัญหาความล่าช้าในระบบราชการ และปัญหาเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ยังไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น

4.5.3 ภูฏาน

เนื่องจากประเทศภูฏานเป็นหนึ่งในประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดในโลก รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมยังไม่ค่อยสะดวกเต็มไปด้วยภูเขาและไม่มีทางออกสู่ทะเลจึงส่งผลให้ต้นทุนการขนส่งสูง ทำให้ความสนใจจากนักลงทุนต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนมีเพียงเล็กน้อย แต่อย่างไรก็ตาม ภูฏานก็ได้มีการกำหนดนโยบายด้านการลงทุน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้แก่นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน และเพื่อส่งเสริมและให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีและมิใช่ภาษีแก่นักลงทุนต่างชาติหลายมาตรการ ได้แก่ การยกเว้นภาษีการขายและภาษีศุลกากร สำหรับโรงงาน เครื่องจักร และวัตถุดิบ การส่งกลับเงินกำไรและเงินปันผลไปยังประเทศของนักลงทุน โดยคำนึงถึงความสมดุลกับรายได้ที่เป็น “Net Foreign Exchange” รวมทั้งส่งเงินต้นทุนจากการขายและการชำระหนี้กลับยังประเทศของนักลงทุนในสกุลเงินตราต่างประเทศได้ และการเช่าซื้อที่ดินจากภาครัฐและภาคเอกชนได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ กฎระเบียบด้านการลงทุนของภูฏาน พบว่า ไม่ค่อยมีความหลากหลายและซับซ้อน โดยกำหนดว่านักลงทุนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายหลักของประเทศ คือ The Company Act (1989) The Mines and Minerals Management Act (1995) และ The Custom Rules and Regulation (1996) และจะต้องได้รับใบอนุญาตการประกอบธุรกิจจาก The Ministry of Trade and Industry (เว้นแต่เป็น

ธุรกิจขนาดย่อมในเขตชนบทซึ่งมีเงินลงทุนต่ำกว่า 100,000 งุนตรัม) รวมถึงต้องผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามหลักสุขอนามัย ต้องไม่โฆษณาเกินกว่าความเป็นจริง นอกจากนี้ การจ้างคนต่างชาติทำงานในธุรกิจ จะต้องมีเงื่อนไขว่าไม่อาจหาคนภูฏานทำงานในลักษณะเช่นนั้นได้

สำหรับการมีหุ้นส่วนชาวต่างชาติจะต้องได้รับการอนุมัติจาก The Ministry for Trade and Industry การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมการผลิตต้องมีเงินลงทุนขั้นต่ำอย่างน้อย 1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และต่างชาติถือหุ้นได้ในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 70 ในอุตสาหกรรม อันได้แก่ อุตสาหกรรมกระบวนการทำแร่ธาตุ กระบวนการทางการเกษตรกรร อุตสาหกรรมป่าไม้และที่ใช้ไม้เป็นหลัก อุตสาหกรรมที่ใช้ปศุสัตว์เป็นหลัก อุตสาหกรรมเบา (อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และอุตสาหกรรมวิศวกรรมและพลังงาน) และในด้านการลงทุนในภาคการค้าบริการต้องมีเงินลงทุนอย่างน้อย 500,000 เหรียญสหรัฐ และถือหุ้นในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 70 ได้แก่ การบริการด้านการท่องเที่ยว การโรงแรม การเงิน การบริการขนส่ง การก่อสร้างสะพาน ที่อยู่อาศัย และถนน การศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานทางธุรกิจ อาทิเช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ

สำหรับด้านการลงทุนระหว่างไทยกับภูฏาน พบว่า ยังไม่มีการลงทุนระหว่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม ภูฏานนับว่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพที่นักธุรกิจไทยสามารถไปลงทุนได้ใน 2 สาขา ได้แก่ การก่อสร้างและการท่องเที่ยว เนื่องจากภูฏานเพิ่งเปิดประเทศและเริ่มมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจแบบสมัยใหม่และต้องการโครงสร้างพื้นฐานอีกมาก อาทิเช่น ถนน และสาธารณูปโภคต่างๆ ซึ่งในอนาคตไทยสามารถเข้าไปร่วมพัฒนาด้านนี้ได้ เช่น การสร้างถนน การสร้างที่ทำการของรัฐและเอกชน เป็นต้น

นอกจากนี้ ภูฏาน นับว่ามีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นประเทศที่มีความสวยงามทางธรรมชาติ ที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดี จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวจากยุโรปและอเมริกาที่นิยมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศวิทยา (Eco-Tourism) จึงถือว่าเป็นโอกาสที่ดีสำหรับนักธุรกิจไทยที่จะเข้าไปลงทุนในธุรกิจโรงแรม ที่พักตากอากาศขนาดกลาง ธุรกิจสปา และร้านอาหารไทย เพื่อบริการนักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้

4.5.4 เนปาล

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของเนปาลในปัจจุบัน พบว่า มีการเติบโตมากขึ้นซึ่งนักลงทุนส่วนใหญ่มาจากอินเดีย คิดเป็นประมาณร้อยละ 35 ที่เหลือเป็นนักลงทุนจากสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน เยอรมัน และเกาหลีใต้ ซึ่งการลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนในสินค้าอุปโภคและสินค้าบริโภค สำหรับภาคอุตสาหกรรมจะเป็นการสำรวจแร่ และอุตสาหกรรมเคมี เนื่องจากเนปาลเป็นประเทศที่มี

ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งแร่ควอร์ทซ ถ่านหินลิกไนต์ ทองแดง แร่โคบอต์ล และแร่เหล็ก ประชากรส่วนใหญ่ของเนปาลประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจหลักของประเทศ อีกทั้งเนปาลเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา แต่กลับพบว่าประชากรร้อยละ 40 มีรายได้ต่ำกว่ามาตรฐานของรายได้ต่ำสุดที่จะสามารถดำรงชีพได้ หรืออาจเรียกได้ว่าเนปาลเป็นหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุดในโลก ดังนั้น จึงทำให้นโยบายด้านการลงทุนของเนปาลให้การส่งเสริมการลงทุนโดยจากต่างประเทศโดยเสรีค่อนข้างมาก

สำหรับนโยบายการลงทุนในเนปาล พบว่า มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธาน โดยเนปาลได้มีการยกเลิกข้อกำหนดเรื่องเงินทุนขั้นต่ำและข้อกีดกันที่มีต่อนักลงทุน และมีการเปิดตลาดให้แก่นักลงทุนต่างประเทศในธุรกิจด้านที่ปรึกษา การบัญชี วิศวกรรม และบริการด้านกฎหมาย และยังมีการให้สิทธิประโยชน์ในเรื่องอื่นๆ อาทิเช่น

- ปลอดภาษีหรือค่าธรรมเนียมอื่นๆ ที่เรียกเก็บจากเครื่องจักร เครื่องมือ และวัตถุดิบเพื่อการผลิต
- อนุญาตให้นักลงทุนต่างประเทศมาลงทุนโดยตรงได้ถึงร้อยละ 100 ในทุสาขา ยกเว้นสาขาที่ต้องสงวนไว้สำหรับคนในชาติ เหตุผลด้านความมั่นคง และเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
- ไม่มีข้อจำกัดในการถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำหรับธุรกิจต้องห้ามการลงทุนของเนปาล ในส่วนของภาคอุตสาหกรรม ได้แก่

1) อุตสาหกรรมผลิตและจำหน่ายอาวุธ วัตถุระเบิด หรือกระสุนปืน
2) อุตสาหกรรมขนาดย่อมและธรกิจค้าปลีก
3) การเลี้ยงผึ้ง และการทำประมง เป็นต้น

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและเนปาล พบว่า ในด้านการลงทุนจะเป็นการลักษณะให้ความช่วยเหลือ โดยเนปาลได้ขอให้ไทยช่วยส่งเสริมให้ภาคเอกชนของไทยเข้าไปลงทุนในเนปาล โดยเฉพาะการลงทุนในอุตสาหกรรมผ้าไหม กาแฟ และผลผลิตทางการเกษตรที่มีมูลค่าสูง เนื่องด้วยศักยภาพ และองค์ความรู้ในด้านนี้ของไทยที่เนปาลเล็งเห็น อีกทั้งการลงทุนด้านการพัฒนาพืชสวนและไม้ตัดดอก รวมถึงด้านโครงสร้างพื้นฐาน และต้องการให้ไทยเข้าไปช่วยในเรื่องการฟื้นฟูบูรณะประเทศภายหลังการจัดตั้งรัฐบาลถาวรตามกระบวนการประชาธิปไตยแล้วเสร็จ

4.5.5 ศรีลังกา

ศรีลังกาเป็นประเทศกำลังพัฒนาอีกประเทศหนึ่งในกลุ่มประเทศ BIMSTEC ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าศรีลังกาได้มีการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศผ่านภาคอุตสาหกรรม ซึ่งพบว่าภาคอุตสาหกรรมของศรีลังกาสร้างรายได้เข้าสสู่ประเทศได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 30.5 ซึ่งอุตสาหกรรมหลักที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้า และอุตสาหกรรมอัญมณี รวมถึงอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

สำหรับนโยบายการลงทุนของศรีลังกา พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยจึงส่งผลให้การลงทุนจากต่างประเทศหยุดชะงักเป็นระยะๆ อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนจากต่างประเทศในศรีลังกาส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า สินค้าพลาสติก และอัญมณี และอุตสาหกรรมที่รัฐบาลศรีลังกาสนับสนุนให้มีการลงทุน ได้แก่ อุตสาหกรรมขั้นปฐม ที่เกี่ยวแร่ธาตุต่างๆ เพื่อการผลิตน้ำมันหล่อลื่น แปรงคาร์บอน กราไฟต์เทียม อิฐแข็ง ขั้วไฟฟ้าขนาดเล็ก และเซรามิคและแก้ว เนื่องจากศรีลังกาเป็นแหล่งแร่กราไฟต์ ทรายแร่ โลหะหลัด โคลน แร่แคลเซี่ยม แมกนีเซียมซัลเฟต เป็นต้น

ศรีลังกาเน้นการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการส่งออก นอกจากจะมีการให้สิทธิพิเศษแก่ลงทุนที่ผลิตสินค้าท้องถิ่นเพื่อการส่งออก รวมถึงการผลิตเพื่อส่งออกไปยังบริษัทที่ส่งออกแล้วนั้น ยังได้มีการจัดตั้งเขตการลงทุนผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone: EPZ) ซึ่งเป็นเขตที่ให้ต่างชาติลงทุนผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก โดยในเขตการลงทุนดังกล่าวจะให้สิทธิพิเศษแก่นักลงทุนมากมาย ได้แก่

- สิทธิการร้องขอหยุดชั่วคราวในการเสียภาษีเป็นเวลาถึง 10 ปี
- การยกเว้นภาษีการนำเข้าสินค้าที่นำมาใช้เพื่อการผลิต
- การช่วยเหลือด้านพิธีการศุลกากร
- อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ตั้งขึ้นใหม่และดำเนินธุรกิจอยู่นอกเขตที่กำหนด หากมีการจ้างงานไม่น้อยกว่า 150 คน จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ 3 ปี เป็นต้น

สำหรับการลงทุนระหว่างไทยและศรีลังกา พบว่า ยังมีไม่มากนัก ซึ่งศรีลังกามีการลงทุนในไทยตั้งแต่ปี 2513 ประมาณ 702.3 ล้านบาท ในสาขาอัญมณี ผลิตภัณฑ์ยาง และคาร์บอน สำหรับการลงทุนของไทยในศรีลังกา พบว่า มีประมาณ 386 ล้านบาท ในสาขาผ้าลูกไม้ และอัญมณี ซึ่งสาขาความร่วมมือด้านการลงทุนที่มีศักยภาพระหว่างไทยและศรีลังกา ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ใช้ยางเป็นวัตถุดิบในการผลิตอุตสาหกรรมเพชรพลอยและอัญมณี และการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค เป็นต้น

สำหรับโอกาสในการขยายการลงทุนของทั้งสองประเทศ พบว่า มีโอกาสในการขยายการค้าและการลงทุนระหว่างกันให้มากขึ้นต่อไปได้ในอนาคต เนื่องจากศรีลังกาเป็นประเทศที่มีปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการดึงดูดการค้าและการลงทุนต่างชาติมากมาย ได้แก่

1) การขยายตัวทางเศรษฐกิจของศรีลังกามีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้น (เศรษฐกิจของศรีลังกาเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 4.5 ต่อปี)

2) ศรีลังกามีนโยบายเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อฟื้นฟูและบูรณะประเทศจากสงครามภายในกับกลุ่มกบฏพยัคฆ์ทมิฬอีแลม (Liberation Tigers of Tamil Eelam: LTTE)

3) นักลงทุนสามารถใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างศรีลังกามีกับอินเดีย โดยรัฐบาลศรีลังกาพร้อมให้ความช่วยเหลือด้านการอำนวยความสะดวกและการให้มาตรการจูงใจในรูปแบบต่างๆ สำหรับเงินลงทุนจากต่างประเทศในปี 2552 ไว้ที่ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment - BOI) ของศรีลังกามีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น ยกเว้นภาษี 3-15 ปี เป็นต้น นอกจากนี้ ภาคธุรกิจที่เป็นเป้าหมายในการส่งเสริมการลงทุนในศรีลังกา ได้แก่ สิ่งทอ ซอฟท์แวร์ อัญมณีและเครื่องประดับ การท่องเที่ยว Outsourcing และยางพารา เป็นต้น

4.5.6 พม่า

เศรษฐกิจของพม่าจะเน้นและให้ความสำคัญกับภาคเกษตรมากกว่าภาคอุตสาหกรรม แต่ภายหลังที่พม่าได้มีการเปิดประเทศ พบว่า ภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทมากขึ้น อุตสาหกรรมที่สร้างรายได้เป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศมีด้วยกัน 4 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมด้านพลังงานโดยเฉพาะน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติอุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ และอุตสาหกรรมเสื้อผ้า ซึ่งพม่าก็ได้มีการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมหลักทั้ง 4 อุตสาหกรรมนี้ด้วย โดยอุตสาหกรรมประมงได้มีการจัดตั้ง Ice Plant จัดตั้งโรงงานผลิตเครื่องแช่แข็ง รวมถึงอุตสาหกรรมที่สนับสนุนการประมงและทำอุปกรณ์การประมงและเรือประมง สำหรับอุตสาหกรรมหนัก ได้มีการออกกฎหมายเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรเหมืองแร่ ซึ่งจะทำให้นักลงทุนมีโอกาสเข้ามาลงทุนสำรวจและผลิตแร่ธรรมชาติเพื่อการส่งออกได้

ด้านนโยบายการลงทุนของพม่า พบว่า พม่าเปิดเสรีด้านการลงทุนให้แก่ชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งนักลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนในพม่าด้วยเงินทุนด้วยเงินทุนของตัวเองได้ 100% ในรูปแบบที่ต่างชาติเป็นเจ้าของ อีกทั้งด้านกฎระเบียบต่างๆ พบว่า มีการให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่นักลงทุนต่างชาติมากมาย ในด้านภาษีเงินได้ ภาษีศุลกากร ที่มีการยกเว้น รวมถึงสิทธิในการบันทึกค่าเสื่อมราคาสะสมในระบบบัญชี เป็นต้น

สำหรับการลงทุนในพม่า พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการลงทุนในพม่าเป็นอันดับที่ 1 โดยภาคเอกชนไทยลงทุนในพม่ารวมทั้งสิ้น 61 โครงการ มีมูลค่าการลงทุนสะสมตั้งแต่ปี 2531-2553 มูลค่ารวม 9,568.09 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 30 ของการลงทุนจากประเทศต่างๆ ทั้งหมดในพม่า สำหรับประเทศจีนและฮ่องกง เป็นประเทศที่มีการลงทุนในพม่ามากเป็นอันดับที่ 2 และ 3 สำหรับกิจกรรมการลงทุนที่สำคัญที่ไทยลงทุนในพม่า ได้แก่ พลังงาน น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เหมืองแร่ อุตสาหกรรมก่อสร้าง อสังหาริมทรัพย์ ปศุสัตว์และประมง การแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม และภาคบริการด้านโรงแรมและการท่องเที่ยว เป็นต้น สำหรับความร่วมมือด้านความตกลงด้านการลงทุนระหว่างไทยกับพม่า พบว่า ได้มีการจัดทำความตกลงการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างกันตั้งแต่ปี 2532 โดยสามารถบรรลุข้อตกลงในทุกข้อบท และได้มีการลงนามในความตกลงดังกล่าวเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2551 (ยังไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อแลกเปลี่ยนสัตยาบันสาร)

นอกจากนี้ เนื่องจากพม่าเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียน ความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area-AIA) จึงนับว่าเป็นความร่วมมือด้านการลงทุนในภูมิภาคซึ่งไทยและพม่าย่อมได้ประโยชน์ร่วมกัน โดยความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียน มีการกำหนดกรอบความร่วมมือในการเปิดเสรี 5 ด้าน ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต เกษตร ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ และการบริการที่เกี่ยวเนื่อง